

2015 m. kovo 20 d., penktadienis

Nr. 11 (1117) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

Brangūs skaitytojai,
Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!
Jūsų skiriami 2 proc. pajamų mokesčio mums yra didelė parama.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512,
nurodykite VšĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą
302725178.

Norėdami paremti „Kino“ žurnalą, nurodykite VšĮ Žurnalo „Kinas“
įmonės kodą 300007987.

Reikalingą formą galima užpildyti interne, Mokesčių
inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite
FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

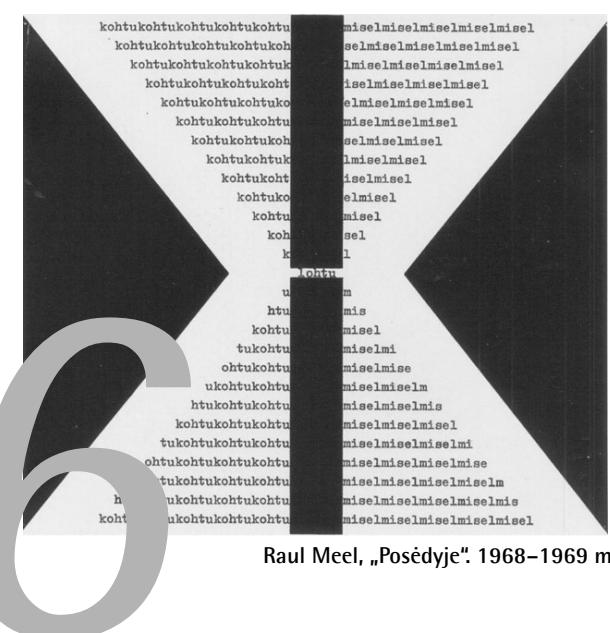
Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

D. MATVEJEVO NUOTR.

4

Oskaro Koršunovo „Kankinys“

Raul Meel, „Posėdyje“. 1968–1969 m.

Susitikimas su estų menininku Rauliu Meeliu

8

Pokalbis su Filipinų režisieriumi Lavu Diazu

9

Naujas „Kinas“

Rutinos nepalytēti

Luko Geniušo ir Lietuvos kamerinio orkestro koncertas

Filharmonijoje

Vytautė Markeliūnienė

Sezono koncertų kraute, jų programų įvairovėje (o šioji kartais savaip tampa perdėm monotonija) iš anksto kažkaip malonai nuteikė Vienos klasicų kūrybai skirtas kovo 14 d. vakaras Nacionalinėje filharmonijoje. Kodėl? Gal dėl kartais sustiprėjančio ilgesio pamatinėms muzikos struktūroms, išgrynioms estetinėms formoms, glūdinčioms jose pačiose, podraug ir savaimingam muzikalumui ar tiesiog vientesi koncerto kompozicijai. Tik, žinoma, viskas priklauso ne tik nuo to, kas skambės, bet ir kaip skambės. Tą vakarą griežė Lietuvos kamerinis orkestras, kuris senosios Vienos mokyklos muzikos keliais, regis, vaikštinėja nuosekliausiai iš mūsų orkestrų. Ne pirmą kartą orkestrui dirigavo zalcburgietis – Georgas Markas. Savotišką debiutą čia patyrė ir pianistas Lukas Geniušas, pirmąkart skambindamas Wolfgango Amadeus Mozart Koncertą fortepijonu ir orkestrui Nr. 20 d-moll, KV 466.

Dar ankstyvoje jaunystėje (jei ne vaikystėje) prasidėjusi veržli Luko Geniušo pianinė veikla ir koncertais pasireiškiantis jos akivaizdumas čia, Lietuvoje, sukelia savotiškus inertiskus reiškinius – kartais pripverčia pamiršti laiko tėkmę ir vis dar matyti simpatišką, mielą ir labai ta-

lentingą vaiką, muzikų giminių ainių, žinoma, nestokojantį kažkokiu atpažįstamu bruožu. Vis dėlto šiam pianistui jau 25-eri, jis gerbia savo „mokyklą“, genetiką, – kaipgi galėtų būti kitaip? Tačiau bene svarbiausias pastarojo laiko jo vidinis imperatyvas – atrasti savąjį interpretacinių ištarmę, plėsti muzikinę stilistinę orbitą, išvirtinti individualią muzikinę tapatybę, kuri funkcionuočia ne kaip kopija, šešlis, atgarsis, bet kaip tegu ir paties „atrastas dviratis“ – juk argi be tokijų atradimų įmanoma savarankiškai citi pirmyn?

Koncerto pradžioje skambėjo Mozarto operos „Tito gailestingumas“ uvertūra. Dirigento ir orkestro dialogas užsimenzgė išsyk. Jis tarasi paklojo pamatai visam koncertui. Taigi, ponios ir ponai, neieškokite šioje muzikoje kokio nors efektinio inovatyvumo, atrakcijų, šou elementų. Paprastumas ir aiškumas, detalijų pastabumas ir skoninga jų atranka kartais slepia daug daugiau nei dirbtinokai sukeliami kičinio „originalumo“ paiešku verpetai. Klausantis dar šios kompozicijos, atmintyje iškilo Nikolauso Harnoncourt'o, šiu laikų senjorų kertos dirigento, mastytojo, mintis, esą Mozartas nebuvu novatorius. Perfruzojant Harnoncourt'ą, visa to meto muzikinė kalba Mozartui buvo pažymėta, ir jis nebuvu toks reformatorius kaip Monteverdi ar Wagneris, o tie-

siog savo epochos muzikinėje kalboje savaime rado visus jam reikalingus išteklius. Visa, ką jsivaizduoja me kaip „tipišką Mozartą“, randame ir amžininkų kūryboje. Individuaus jo bražo neįmanoma apibūdinti, nes jis formaliai kaip ir niekuo nesiskiria nuo savo laiko stiliaus, tik yra didingas. Taip, galima sutiki arbaba nesutiki su šiomis mintimis, tačiau aišku viena – originalumas, ką gero, gimbsta nebūtinai iš nepatirtų naujuvių, o labai dažnai iš giliau svoktų konvencionalių derinių, iš tiesiog stiprios asmenybės gebėjimo kitaip adaptuoti tradicinę patirtį.

Skambindamas Mozarto Dvidešimtojo koncerto solo partiją, Lukas Geniušas tapo originalus, sakytum, pasirinkdamas tradicinę Mozarto muzikos sampratą, nukreipdamas dėmesį į muzikinio teksto grafiką – pianistas gérėjos linijos grožiu, jos slinktimis, žaisme, kartais tegu tik balta ir juoda, kartais ši koloritą padildydamas subtiliomis šių spalvų atšvaitomis, vos ižiūrimais stričiais. Solisto linijos stebėjimas ir susitiekė tą malonumą pajusti Mozart didingumą d-moll tonacijoje, nedžainai pasitaikančioje kompozitoriaus kūriniuose. Tą d-moll visumą retsykiai „koregavo“ prasimelkiantys mažorai, galop Koncertą vainikavo D-dur, paryškinusi dramatiškai

NUKELTA | 2 PSL.

Užfiksuta lietuviška muzika

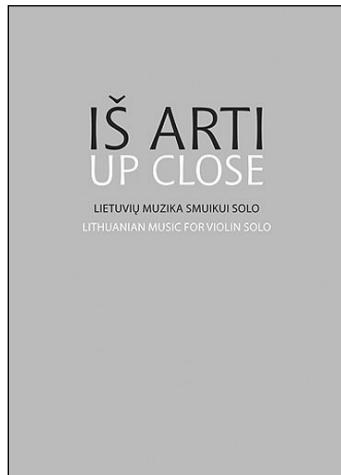
Natū leidybos naujienos

Živilė Stonytė

Praėjusį šeštadienį, kovo 14 d., Bažnytinio paveldo muziejuje buvo pristatyta natū smuikui solo leidinys „Iš arti“ – jame publikuotus lietuvių kompozitorių kūrinius griežę smuikininkė Rusnė Mataitytė. Pasirodžiusios praėjusių metų pabaigoje ir tėsdamos vieną iš natū leidinių serijų, šios natos paskatino pažvelgti į natū leidybą Lietuvoje (tiksliau, Vilniuje) ir aptarti, kokie gi natū leidiniai radosi pastaruoju metu. Žinoma, nepretenduojame į išsamią ir analitinę apžvalgą – tiesiog tai naujienos, galbūt padėsiančios plėtesniams atlikėjų ratui sužinoti apie pasirodžiusias lietuviškas natas.

2014 m. mokslo žurnalo „Knygotyra“ numeryje buvo išspausdintas išsamus Dariaus Kučinsko straipsnis, aptariantis natū leidybą Lietuvoje – leidėjus, poreikius ir situaciją. Iš jo matyti, kad natū leidybos imasi visai nedaug leidėjų, ir ši sritis tebéra ryškiai marginalinė. Prismenamas Kaune gyvenęs ir dirbęs Jonas Petronis, kuris leido vien natas, – po jo tokius specializuotų leidyklų ir neatsirado. Kita vertus, akiavizdu, kad tam tikras poreikis yra, nors ir labai nedidelis. Pabréždamas, kad natū leidybą inspiruoja „kultūrinis visuomenės išsvystymo lygis ir konkrečiai – muzikinės bendruomenės socialinio bendravimo poreikis“, D. Kučinskas straipsnyje išskiria kelias Lietuvos muzikos bendruomenės grupes. Pirmają, gausiausią, sudaro su švietimo ir ugdymo sistema susiję asmenys, o antrają – atlikėjai, iš kurių dauguma yra meno savieiklos dalyviai, taip pat profesionalūs muzikai (ir jvairūs jų ansambliai dariniai). Būtent šiai grupei, iš kurių jėina akademinės muzikos atstovai, labiausiai ir reikia muzikos natū leidinių – muzikos kompozicijų publikavimo.

Dariaus Kučinsko straipsnyje pateiktas duomenimis, šiuo metu na-

tas sistemingiai leidžia Lietuvos muzikos informacijos centras, įkurtas prie Lietuvos kompozitorų sąjungos, Klaipėdos universitetas ir Šiauliųjės įsikūrusi leidykla „Lucijus“ (leidžianti daugiausia Šiaulių universitetu pedagogų parengtus leidinius). Praėjusių metais penkis natū leidinius parengė ir išleido Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA). Pastebėtina, kad jos leidiniai daugiausia atspindinėjo pedagoginio repertuaro poreikį, tačiau jau profesionalesnio lygmens. Čia leidybą inicijuoja LMTA dėstytojai – atlikėjai, patys koncertuojantys ir rengiantys pedagogines ir koncertines programas su savo studentais. Akademijoje leidžiamą reikšmingą natū serią „Lietuvių kamerinė muzika“, prieš keletą metų inicijuota prof. Audronės Pšibiskienės. Reaguodama į lietuviškos kamerinės muzikos poreikį, ji nemažai atlikėjų pakvietė redaguoti ir rengti spaudai lietuviškus jų grojamus (dažnai ir premierai parengiamus) kūrinius. Taip laukiami ir atlikėjų, ir studentų, pasirodė per pastarajį dešimtmjetį skurty Zitos Bružaitės „Sonetas IV“ smuikui, violončelei (altru) ir fortepijonui, taip pat „Arija“ ir „Sonetas VI“ fleitai, altui (violončelei) ir fortepijonui (klavesinui). Švedų muzikologo Gérano Bergendalio lietuviškuoju Haydn u pavadintos

Zitos Bružaitės kūrinius atlikėjai labai mėgsta ir nuolat groja. Juos ir redagavo pirmieji atlikėjai – ansambli „Vilniaus arsenalas“ ir „Armonijų trio“ nariai. Ingrida Armonaitė-Galinienė (smuikas), Rimantas Armonas (violončelė) ir Irena Uss-Armonienė (fortepijonas) taip pat redagavo ir LMTA išleistą kompozitoriaus Antano Kučinsko „Loop in D minor“ smuikui, violončelei ir fortepijonui, Vytauto Germanavičiaus kompoziciją „Nidamanrieg“ tokiai pat sudėciai. Toje pačioje serijoje LMTA išleido ir vieną reikšmingą Anatolijaus Šenderovo kūrinių – Sonata violončeliui ir fortepijonui, sukurtą 1977 m. ir papildytą naujai parengta autoriaus versija smuikui ir fortepijonui. Leidinyje taip pat yra ir kūrinio premierai parengta jos pirmojo atlikėjo violončelininko Michailo Šenderovo redaguota violončelės partija, pateikiama faksimile. Taigi vienas kūrinių gali suskambėti net pagal tris skirtinges violončelės ir smuiko redakcijas.

Lietuviškos muzikos leidybai daug dėmesio skiria ir minėtasis Lietuvos muzikos informacijos centras (MIC), natas leidžiantis nuo 1998 metų. Jų dėmesio centre – ir lietuvių klasiką, ir šiuolaikinių kompozitorių kūrinių, kurių reikia pedagogams ar atlikėjams, ir vertin-

giaus, leidžiamai savo nuožiūra. Šiuo metu MIC nuolat leidžia dvi natū serijas: „Lietuvių klasikos“ ir dabarties kūrėjų („Lietuvių šiuolaikinės muzikos serija“) muziką. Praėjusių metais pirmoje jų pasirodė du reikšmingi natū leidiniai – Justino Bašinsko vokalinis ciklas „Plaukia upės“ sopraniui, violončelei ir fortepijonui, redaguotas jo atlikėjų Reginos Maciūtės, R. Armono ir I. Uss-Armonienės, ir M.K. Čiurlionio „Miške“ versija dviejų fortepijonams, aranžuota Jono Aleksos ir parengta taip pat nuolatinį šio kūriniu atlikėjų – Rūtos Rikterės ir Zbigneo Ibelhaupto fortepijoninio dueto. Iš šiuolaikinių kompozitorių kūrinių MIC išleido du styginių kvartetus – Vidmantą Bartulio kvartetą Nr. 1 „O, brangoji“ ir Algirdo Martinaicio „Der Tod und das Mädchen“. Vokalo muzikos literatūrą papildė Broniaus Kutavičiaus septynių dailių ciklas sopraniui ir styginių kvartetu „Ant kranto“ (1972, Jono Meko tekstas), o smuiko repertuarą – 2001 m. Z. Bružaitės sukurtas ciklas smuikui ir fortepijonui „Keturų derimių miniatiūros“. Kaip minėjo MIC leidybos koordinatorė Lukrečija Petkutė-Dailydienė, gausiausia jų leidžiamų natū vartotojų auditorija yra aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai – muzikos profesionai. Labai trūksta pedagoginio repertuaro muzikos mokyklų mokiniams, tikimasi šią spragą po truputį pildyti, taip pat ketinama leisti ir studijoms labai parankias study scores partitūras.

Kelis natū leidinius, taip pat pasirodžiusius metų sandūroje, išleido Kompozitorų sąjungos fondas. Vienas iš jų, paminėtas šio teksto pradžioje, pristato naujausią lietuvišką literatūrą solo smuikui. Leidinio „Iš arti“ iniciatorė ir visų kūrinių reaktorė bei atlikėja smuikininkė Rusnė Mataitytė įraše ir su natomis pateikiamą kompaktinę plokštelię. Tai reikšminga profesionalams skir-

ta antologija (Jurgio Juozapaičio, Broniaus Kutavičiaus, Vytauto Bartulio, Vytauto Germanavičiaus, Vidmantas Bartulio, Anatolijaus Šenderovo, Loretos Narvilaitės, Dalias Raudonikytės-With ir Jono Tamulionio kūrinių), galinti puikiai reprezentuoti lietuvišką muziką ir svertut. Kitas Kompozitorų sąjungos fondo leidinys taip pat sudominis lietuviško teatro gerbėjus, netgi paskatins muzikuoti ir namuose. Tai – „Muzika iš dramos spektaklių. Kūrinių fortepijonui“, kur pateko teatro scenoje skambėjusi muzika, sukurtą Fausto Laténo, Antano Kučinsko, Antano Jasenkos, Jono Jurkūno, Giedriaus Puskunigio, Zitos Bružaitės, Sigito Mickio, Vidmantą Bartulio, Martyno Bialobžeskiu. Pirštuotė, redakecinės pastabos leis šių kūrinčių imtis net ir muzikos mokyklos mokiniams ar muzikos mėgėjams.

Visuose aptartuose leidiniuose pateikiama išsamios redakcinės nuorodos, anotacijos lietuvių ir anglų kalbomis – platesnė jų sklaida galėtų atverti kelią lietuviškai muzikai ir kitose šalyse (dažnai lietuviškų kūrinių reikia mūšų jauniesiems atlikėjams, vykstantiems į konkursus užsienyje). Daugelis natū leidėjų susiduria su panašiomis problemomis, nes trūksta profesionalių redaktorių (ir muzikinių, ir techninių). Džiugu, kad dažnai redaguoti kūrinius kviečiamai jų atlikėjai – kartais ir pirmieji, kurie, bendradarbiaudami su kompozitoriumi, rengė premierą, taip natose tiksliai ir autentiškai perteikiamų kompozitoriaus sumanymai.

Čia trumpai apžvelgėme pluoštą natū leidinių, pasirodžiusių 2014 m. pabaigoje bei šių metų pradžioje – visus juos parengė Vilniuje įsikūrę leidėjai, jie ten ir platinami. Nors leidžiamai ir kur kas mažesnais tiražais negu knygos, natū leidiniai yra reikšmingas profesionaliosios muzikos skaidos būdas, kuriam reikalinga ir valstybės parama.

Rutinos nepalytēti

ATKELTA IŠ 1 PSL.

didingą minoro–mažoro sāšaukos poveikį, visiškai kitokį nei jau vėliau plevenantis Franzo Schuberto kūriniuose. Beje, šio vakaro metu skambėjo Mozarto Koncertui parašytos Ludwigo van Beethoveno kadencijos, galingos, raiškios. Tai galbūt šiam etape gerokai artimesnė pianisto natūrai muzikinė medžiaga, kurioje jau prasiveržia dramos it iš Williamo Shakespeare'o veikalų. Vis dėlto išpūdį paliko kas kita – Luko Geniušo gebėjimas vieno opuso struktūroje taip organiškai susieti šiu dviem kompozitoriumi – Mozarto ir Beethoveno – skirtingą ištarmę, artikuliaciją, kitaip organizuojant jų muzikinę materiją ir menines aspi-

racijas, o kartu išsaugoti vienovės dimensiją. Išgirdome ir du pianisto būsus – Frydryko Chopino Mazurką bei Etiudą, skambėjusius tartum hommage sausį mus palikusiai pianisto močiutei ir pedagogei profesorei Verai Gornostajevei.

Skambant Mozarto Koncertui kiek pristigo adekvataus orkestro aktyvumo, tarpusavio pokalbių, o Josepho Haydno Simfonijoje Nr. 103 galėjome tikra šio žodžio prasme mėgautis šio klasiko struktūriniu skaidrumu, išraiškos ir proporcijos deriniais, homofonijos ir polifonijos sambūviu. Dirigentas Georgas Markas pažadino jautrų pučiamujų kontrapunktą, skatindamas išgirsti ir

pastarųjų gyvybingas motyvinės arabeskas, tarties aiškumą. Negausus orkestras, bet kokia įtaigi balsų įvairovė! Kaip sutelktai ir reikšmingai prabilo Zenono Bagavičiaus timpanai! O kiek dar daug pakeliui sutiktu tarsi anksčiau nepastebėtų šios, regis, taip gerai pažystamas partitūros, muzikinių įvykių, tematinės gestų, struktūrų praturtinančių staiginių moduliacijų. Tai akivaizdus liudijimas, kad meninių koncertų rezultatai gimbsta tuomet, kai vyrauja tikra dirigento ir orkestro bendrystė, kai išgūdžio, profesionalumo nepaličia rutina ar noras atsipalaidoti.

VYTAUTÉ MARKELIŪNIENĖ

Georg Mark, Lietuvos kamerinis orkestras

Pamokos Zuikių mokykloje

Sigito Mickio opera „Zuikis Puikis“ LNOBT kamerinėje salėje

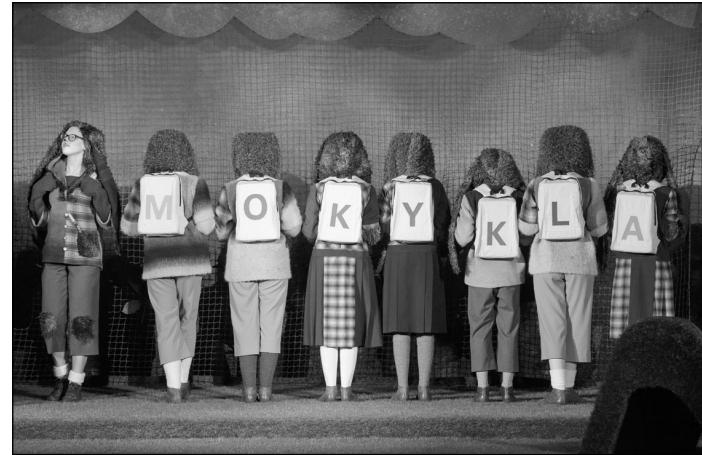
Brigita Jurkonytė

Viename muzikologės Rūtos Gai-damavičiūtės pokalbyje su kompozitoriumi Broniumi Kutavičiumi atsi-skleidė tokia muzikos komponavimo vaikams pozicija: (...) Nesutinku, kad vaikams reikia rašyti geriau nei suaugusiesiems. Tai tik žodžiai, gražūs žodžiai. Vaikams reikia veiksmingesnių, artimesnių jų būsenai, jų pasaulėžiūrai dalykų. Suaugusiuoj ritmo problemos visai kitos, o čia ritmas atliepia vaikų poreikį judėti (...). Tačiau ar kiekvienas kūrėjas sugeba perprasti „vaikiško mastymo ritmo“ intensyvumą? Mažuji klau-sytojų ir juos i spektaklius lydinčių tėvelių atmintyje dar ilgai išliks teatruse matyt lietuvių kompozitoriją Broniaus Kutavičiaus, Felikso Bajoro, Jono Tamulionio, Jurgio Gaižausko ir Zitos Bružaitės sceninių veikalų vaikams. Muzikologė Ingos Jankauskiens nuomone, Kutavičiaus operos struktūra priklauso tie-siogiai nuo pasakos siužeto, Gaižausko veiklas yra konstruojamas daugiau muzikinėmis formomis. O kokiam operos vaikams tipui būtų priskiriamas kovo 14 d. Lietuvos na-cionaliniame operos ir baletu teatru pirmą kartą parodytas Sigito Mickio kamerinis veikalas „Zuikis Puikis“?

Su Mickio pamokos trukmės ope-ra „Zuikis Puikis“ debiutavo ir visa statytojų komanda: režisierė ir cho-reografė Jūratė Sodytė, scenografas Kristijonas Siparis, kostiumų daili-ninkė Neringa Keršulytė bei šviesų

dailininkas Justas Jackevičius. Mickio muzika šiame teatre nuskambėjo pirmą kartą. Keistuoju teatre buvo pastatyta jo pirmoji opera vaikams „Mamulė Mū“. 2012 m. kompozitorius dalyvavo LNOBT ir Lietuvos kompozitorų sąjungos surengtame kamerinės operos vaikams konkurse ir 2013-aisiais buvo išrinktas jo nugalėtoju. Šitaip veikalas „Zuikis Puikis“, kuriam muzikos autorius pats paraše ir libretą (pagal Eduardą Mieželaičio poemą), pateko į LNOBT kūrybinius planus.

Atsižvelgdama į muzikologės Jankauskiens mintis, drįsčiau teigti, kad Mickio „Zuikis Puikis“ sujun-gia pasakoja jamai, vaizduojama į ir muzikinėmis formomis struktūro-jam operos vaikams tipus. Mickis naudoja nemažai vizualių muzikinių įvaizdžių, pavyzdžiu, choristų atlie-kamą gręsmingą „miško ošimą“, tačiau kartu matoma ir tendencija koncentruotis tik į veiksmą apiben-driniančius savarankiškus chorinius ir šokiø numerius. Mažiems vai-kams ilgai išlaikyti dėmesį itin sudėtinga, todėl kompozitorius pasi-telkė daug kontrastingų įvykių. Tokia muzikos ir veiksmo kaita ne-buvo chaotiška. Kiekvienas chorinis numeris ar džiaivą primenantis zui-kių šokis buvo atsargiai ir išradin-gai jungiami į vieną grandinę su staiga suskambančiais, eiga „per-jungiančiais“ motyvais. Pavyzdžiu, nuotaikinos zuikių muzikinės iš-daigos kontrastavo su lengvu, gra-cingu „vėduoklės šokiu“. Ši staiga nutraukė trimitu atliekami trumpi

Scena iš spektaklio „Zuikis Puikis“

M. ALEKSOS NUOTR.

motyvai. Suskambo smuiko melodija. Netrukus į sceną vėl atbilda pramuštgaliavai zuikiai. Tokiu „išjun-gimo“ akimirkų pasitaikydavo ne vien tik muzikinėje operos plėtotėje. Personāžams pabaigus intensyvų šokį ir tik trumpam pasitraukus į už-kulisius, kas nors netikėtai scenoje triukšmingai pravažiuodavo riedu-tės. Idomiausia, kad viša šia kaitą buvo lengva sekti. Pastatymo vienin-gumui pasiekti imtasi konkretių priemonių. Pirmiausia, Keršulytės sukurti kostiumai daugiausia buvo pilkos spalvos, kailiniai, todėl esant didžiuliam personažų ir atlikėjų skaičiui pavyko išvengti publikos blaškymo pernelyg marga spalvų palete. Be to, kostiumų nuosaikumas šviesų dailininkui Jackevičiui atvėrė plačias apsvietimo efektų galimybes. Vienovės suteikė ir atlikėjų išsidėstymas scenoje. Aiškiai ir suprantama vaikams tekstant artikuluojantys

solistai Aistė Miknytė (Griežtoji Mo-kytoja) ir Rokas Šveisteris (Griež-tasis Mokytojas) stovėjo scenos kraštose. Viduryje aktorius Tomas Dapšauskas (Zuikis Puikis) stebino akrobatiniais triukais (kūlversčiais, juokingais nusileidimais čiuožykle ir t.t.), o Samantos Bielskytės vadova-vaujamos vaikų operos studijos cho-ristai be paliovos linksmino mažuo-sius klausytojus dainuodami ir šokdami.

Šios kamerinės operos vaikams pastatymas išskyrė stebétinu komunikacijos su publika siekiu. Tą puikiausiai atspindėjo Zuikių mokylos epizodai. Pasibaigus zuikių, ši kartą apsilikusių mokyklinėmis uniformomis ir nešinų kuprinėmis, muzikiniam numeriui, pristateda muzikos pamoka. Į sceną užlipa di-rigentas Juozas Mantas Jauniškis ir pasidėjęs pultą pradeda diriguoti patiemis mokytojams, zuikiams, o

vėliau ir publikai. Taip spektakli stebintys vaikai išitraukia į operos veiksmą. Žiūrovai ir personažai vie-nu metu dainuoja zuikių pamokoje! Dingsta riba tarp stebėjimo ir operos veiksmo laiko suvokimo. Deja, dirigentui paskambina (mobiliojo telefono melodiją atliko fortepijonas) svarbus Zuikių ministe-rijos atstovas ir jis turi palikti sceną... Laimė, maestro dar suspēja prie dirigento pulto pastatyti kla-seje esančią mokinę. Dainavimo pratimai vyksta toliau. Staiga griežtieji mokytojai pakviečia Zuikį Puikį atsakinėti. Šis, vakar visą dieną dūkės ir šokęs, kažin ar yra pasiruo-šęs pamokoms. Zuikis net sukaista, kad knygėlės negali paskaityt. Pra-sidėda dar viena žavinga bendravimo su publika valandėlė. Griežtieji mokytojai ir zuikiai kreipiasi į salę je sédinčius vaikus, klausdamai: „Ko-dėl Zuikis neišmoko pamokos?“ Iš-dykėlis gauna pylos, bet pasižada nebešokti, kol neparuoš namų dar-bub. Choristai džiaugsmingai apda-nuoja gerą Zuikio mokymąsi. Kaip ir kiekviena pasaka, si priartina vi-sus spektakli stebėjusius vaikus prie svarbių moralės principų.

Sigito Mickio kamerinė opera „Zuikis Puikis“ dar ne kartą sukvies vaikučius į Lietuvos nacionalinio operos ir baletu teatro Kamerinę salę. Mažieji ši įvykį ilgai prisimins ne tik kaip spektaklį, kuriamo zui-kių išdykauja, dainuoja ir šoka, bet ir kaip akimirką, kai iš tiesų pasakų knygoje esantys personažai gali tave pakvesti pabendrauti.

Premjeros

Artėja „Didvyrių aikštė“

Kovo 27, 28 d. Lietuvos nacio-naliniame dramos teatre įvyks lenkų režisieriaus Krystiana Lupos spek-taklio „Didvyrių aikštė“ premjera. Likus dešimčiai dienų iki premjeros, spektaklio pristatyme susirinkę aktoriai negailėjo komplimentų lenkų menininkui, dėkojo už naujų galimybę kitaip pažvelgti į teatrą ir ku-riamą personažą.

Režisieriu Krystianą Lupą į Vilnių pakvietės LNDT meno vadovas Audronis Liuga sakė, kad „Didvyrių aikštė“ vairiuos penkerius pastaruosius teatro veiklos metus, kad tai bus dovana patiemis aktoriams giliaja prasme ir – dovana Lietuvos teatrui, nes šiame spektaklyje dirba daug skirtingu ir talentingu aktorių. Pasak meno vadovo, dovana labai laiku, kai teatru reikia naujų kūrybinių impulsų.

„Kai Audronis Liuga pasiūlė sta-tyti „Didvyrių aikštę“, klausiau sa-vęs, ar noriu po darbų Poznanęje, Paryžiuje, Vroclave vėl grįžti prie Thomaso Bernardo kūrybos. Svar-bus argumentas buvo tai, kad šis au-torius nėra labai žinomas Lietuvos teatru, bent jau taip, kaip to nusipelno. Todėl man tai yra galimybė prisidėti prie jo populiarinimo. Galbūt po „Didvyrių aikštės“ išaugus sidomė-jimas šiuo raštytu, gal bus išleisti

Krystianas Lupa

D. MATVEJEVO NUOTR.

Anonsai

Naujosios operos akcija

Balandžio 2, 14–19 d. po dvejų metų pertraukos į Lietuvos festiwaliai areną gržta jaunas ir provokuojantis NOA festivalis. Idomiai pro-gramą žadantis šių metų festivalis sieks atskleisti aktualios dabartinės operos koncepciją. NOA renginiai pulsuo ir socialinėmis, ir giliausius žiūrovų pojūčius bei patyrimus pro-vokuojančiomis temomis. Šeštajame NOA bus pristatytis 8 šiuolaiki-nės operos ir tarpdisciplininiu meno projektais, veiks diskusijų klubas, bus surengtas kūrybinių projektų idėjų pristatymo maratonas.

Festivali pradės NOA sėkmės ta-lismanu tapusi ir „Auksiniu scenos

kryžiumi“ apdovanota opera „Ge-ros dienos!“ (libreto autorė Vaida Grainytė, kompozitorė Lina Lapelytė, režisierė Rugilė Barzdžiukaitė). Dažnai užsienyje nei Lietuvoje rodomą, tarptautinius apdovanojimus pelnusių operą žiūrovai gal-e pamatyti „autentiškoje“ Šiuolai-kino meno centro aplinkoje, kur kūrinių ir buvo parodytas pirmą kartą.

Stipresnes, tiesiogines saves ir žiūrovų povekio formas menininkai tyrinės premjeriniuose spektakliuose. Tai – į garso svarbą dėmesį fokusujant ir jusles kurstanti monoopera tamsoje „Confessions“ (autorai: kompozitorė Rūta Vitkauskaitė ir švedų menininkai Jen-sas Hedmanas ir Åsa Nordgren), migruoti tarp žmonių ir paukščių garsų pasaulių kviečianti australų „Flyway“ (libreto autorė Líz Dunn, Lawrenceas Englishas ir Lara Thoms) bei pasamonės paribiais vedanti ope-ra „Skylē“ (libreto autorė Gabriele Labanauskaitė, kompozitorė Rūta Vitkauskaitė, režisierė Marija Simona Šimulynaitė). Savotišku iššūkiu žiūrovams taps ir į Guinnesso re-kordų knygą pretenduojanti ekstre-maliai trumpu nanoopera „Dres-scoda's Opera“ (kompozitorė Rita Mačiliūnaitė, režisierius Justas Tertelis).

„NOA festivalis jungia kūryba degančius žmones, kurių įkvėpimo

neketinama varžyti jokiais teminiai-remais, tad ir šiųmetė programa – įvairi, spavinga ir šiek tiek nostal-giška“, – žada organizatoriai, prista-ydami ir vieną ryškiausią festivalio aspektą – trisdešimtmecio slenkstį peržengusius arba prie jo artejančių kūrėjų duoklę vaikystei.

Tai – XX a. 10-ajame dešimtmetyje per televiziją transliuotas laidos „Videokaukas“ įkvėptas radijo vai-dinimas „Audiokaukas“ (autorius Arturas Bumšteinas), pirmųjų kom-piuterinių videožaidimų garsų ir vaizdų pasauliui prikeliantis „Con-solidum 3000“ (režisierius Mikas Žukauskas, kompozitoriai Myko-las Natalevičius ir Tadas Dailyda) bei Herlufo Bidstrupo karikatūras scenoje atgaivinsiantis „Istabusis ir graudusis planas B“ (režisierius Vi-das Bareikis, kompozitorė Rūta Vitkauskaitė, scenografas Simona Biekšaitė, dirigentas Ričardas Šu-mila).

6-ajame NOA festivalyje daly-vaus apie 200 jaunos kartos kūrėjų iš Lietuvos, Švedijos, Australijos, Didžiosios Britanijos ir Norvegijos. Menininkai kvytes kartu pasinerti į operos žanro alchemiją, grižtant prie originalios termino reikšmės: lotyniškai *opera* – veikalas.

Daugiau informacijos – festivalio tinklalapyje www.noa.lt

RENGĖJŲ INF.

Be teisės kankintis

Oskaro Koršunovo „Kankinys“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Vlada Kalpokaitė

Tiesą sakant, visai neįdomu svarstyti, koks galėtų būti Oskaro Koršunovo „Kankinys“ pagal naują Mariuso von Mayenburgo pjesę. Juolab kad viskas jau buvo pasakyta prieš premjerą... Néra taip jau dažna, kad išankstiniai lūkesčiai (publikos, teatralų, visos spektaklius kuriančios, žiūrinčios ir vertinančios bendruomenės) būtų tokie konkretūs, apibrėžti. Neturiu omeny reklaminių interviu ir pristatymų, kuriuos akis jau filtruoja kaip prekybos centrų akcijų maketus interneto portaluose. Betgi šiuo atveju teritorija *a priori* rodėsi visiškai aiški: juk Koršunovas, juk Mayenburgas, juk „Ugnies veidas“, „Parazitai“, „Šaltas vaikas“ (aštru, stipru, ritmiška, aktualu, ryšku, gili), juk naujausia pjesė, kurą tarsi estafetės laždelę vienas kitam perduoda šiuo metu žymiausi Europos režisieriai („Kankinys“ jau statė pats Mayenburgas Vokietijoje, Kirilas Serebrennikovas Maskvoje, Grzegorzas Jarzyna Lenkijoje, premjeros taip pat vyko arba planuoojamos Prancūzijoje, Vengrijoje, Latvijoje, tikrai bus dar); juk pjesės tema labai aktuali visomis kryptimis radikalčiančiamė pasaulyje, kuriame Breivikas leidosi į Kryžiaus žygį vieno dievo vardu, ISIS džihadistai kito dievo vardu nukryžiuoja karo belaisvius, kertajiems galvas, homoseksualus meta nuo daugiaukščių pastatų, o nemaziau sužvėrėjė moksleivai tarsi mažieji modžahedai terorizuoją savo pedagogus be jokios ideologijos, tiesiog taip...

Tačiau, atmetus visas tariamąjas nuosakas, belieka pasakyti, kad visie tarsi suprantami „Kankinio“ kontekstai lieka už Nacionalinio dramos teatro Mažosios salės du-

rū. Ir tai keista: juk nenutylimas praktiškai né vienas Mayenburgo pjesės sakynas, priešingai, jis dažnai išrėkiamas; žodžiams antrina rėkiantys vaizdai – religiniai simboliai ir išdidintos katalikiškojo kančios kulto detalės epileptiškame, akis daužančiame projekcijų kaleidoscope, kurį lydi Gintaro Sodeikos sukomponuoti ausis rėžiantys kauksmai, primenantys seną gerą „trashą“ (o jis, kaip žinia, skamba beveik vienodai, ar būtų satanistinio, ar krikščioniškojo turinio...). Paauglio Benjamo Ziūdelio istorija apie tai, kaip jis, iškamuotas mokytojų ir tėvų kartos abejingo, patogaus ir konformistinio liberalumo, persiima Biblijos retorika ir be jokių pustonių, traktuociu ar įsipatoginimų iški esas išrinktasis, skelbia karą nedorovei ir kankinio vainiką dėsningai iškeičia į kankintojo plakštuką bei vienis, pasakojama... nuosekliai. Rišliai, tvarkingai, tarsi tai būtų temos / problemos pristatymas kokoje nors konferencijoje su iliustraciniem vaidybinėmis scenomis ir kruopščiai atlakta „Power point“ prezentacija. Ko gero, tai jau néra mokyklinis projektas – pernelyg gerai matytis tvirta, patyrusi ranka, kuri brėžia tiesias linijas, išmano kompoziciją, žino, kaip pritaikyti ritmu kaitos schemas, kaip atskirti scenas, kur dėti akcentus ir t.t.

Bet... ir kas? Ar šis išmanusis pasakojimas iš tiesų kažką pasako, kam jis kalba, iš ką kreipiasi? Kodėl „Kankinio“ turinys su visais savo aktualiaisiais publicistiniiais kontekstais lieka anonsuose ir pjesės tekste, o teatro tekstas labiau išryškina paties spektaklio konstrukciją, kuri atrodo padaryta ne architektu, bet staliaus? Lyg ir neblogo, profesionalaus amatinko, išmanančio savo darbą, kartojančio savo paties at-

radimus ir éjimus, o tas „tvirtai sukaltais rémas“ juk *a priori* (ir vél!) turėtu leisti skleistis, laisvai tekėti ir vesi meniniams turiniui... Ir vis dėlto šis „rémas“ ryškiausiai demonstruoja turinio sklumą, neoriginalumą ir tiesiog akivaizdžiai nevykstantį konstruktorių-pasakotojų „kankinių“ ir temos bei adresatų dialogą. Tarsi vienas pokalbio dalyvis tiesiog tvarkingai kartot kito kalbetojo frazes, nepridurdamas absoliučiai nieko, nepriestaraudamas, nesutikdamas, be pagarbos ir be patyčios.

Visiškai neįdomu manyti, kad štai tiesiog *nepavyko* (na iš tiesų, kodėl kaskart turėtų pavykti...). Kad režisierius pritrūko laiko, pjesė – visai ne šebedras, žiūrovai tingi dirbtą patys, o kritikai kaip visada kabinėjasi, nori to, ko néra, ir dar kad teatras juos nuolat jaudintų. Kad aktoriai esą nesuvaidina, nepatempia ir apaugę štampais... Suprantama, kad visa tai – tiesiog eilės prie rūbinės folkloras, paviršiai, banalios miesčioniškos pseudoišmanymo formulės. Jos iš esmės nickada neturi nieko bendra su bet kokio meno ir profesionalaus lygio tikrove. Bet štai „Kankinys“ nei kankinasi, nei kankina, nei yra konceptualiai abejingas, pasyvus ir apgalvotai pilkas (kas tokiu atveju gana jdomiai kalbėtų apie pasaulį, kur visos kankinystės téra anachronizmai, o tikrovę yra virtualiai nuskausminta).

To sceneje tikrai néra. Joje yra vaidybos studentas Kęstutis Cicénas ir pirmasis jo pagrindinis vaidmuo – deja, vienaplanis, tiesmukas, nuo pat pradžių kuriantis rezultatą, tarsi aktorių ignoruotų savo herojaus motyvaciją bei dinamiką ir tesirūpintų raiškai skaitomu tekstu; Laurynas Jurgelis ir subtilesnis Benjamo sekėjo bei aukos Georgo paveikslas, užgožtas negrabaus fiz-

D. MATVEJEVO NUOTR.

nés deformacijos piešinio ir sceninio partnerio kurtumo; Ingos Šepetkaitės mokinė Lidija, kuriai kurti užtenka tik sažiningai maivyties; Mariaus Repšio kūno kultūros ir istorijos mokytojas Markus, kurį aktorių lipdo iš savo naujo masyvaus kūno, atsainokos agresijos ir liaudiško humoros; Monikos Vaiciulytės biologijos, chemijos, geografijos mokytoja Erika, dėl kurios, kaip ir dėl kitų vaidmenų, aktorei jau seniai būtų metas kelti maištą prieš režisierius, statančius ją ant batūžukų ir verčiančius vėl lišti į psychopathines *olalia* amplia, kuris niekaip nepadepta kurti aliužių į Marijų Magdalietę; Algirdo Dainavičiaus profesionaliai karikatūriškas direktorių Bacleris; Remigijaus Bučiaus beveik joks tikslos mokytojas kunigas Menratas; Nelės Savičenko jautriai ir giliai, švelniai šaržuojant kuriama Benjamo mama Ingė Ziūdel, bandanti belstis į savo sūnaus sveiką protą ir žadinti partnerį, abiems atvejais nesėkminges...

Esu įsitikinus, kad visi šie aktoriai (studentai, kaip ir patyrę jų kollegos) galėtų šiame spektaklyje sukurti vienus geriausius savo vaidmenus, prasmingai dalytis aktorine energija, maitinti vieni kitus, jei jų vidinės trajektorijos būtų nubrėžtos bent kiek mažiau funkcionaliai. Kad tik būtų visus spektaklio elementus vienjanti, jėlektrinanti meninė idėja, tiksliau – meninė, socialinė, politinė pozicija, nes akivaizdu, kad „Kankinyje“ ji būtina. Kitai visam

Regis, šis „Kankinys“ įrodo, kad visi retrospektyviniai Oskaro Koršunovo (kaip ir kitų „savęspių“ pasukusių mūsų teatro kūrėjų!) žingsniai nebetur prasmės. Jie neneša naujų prasmų, neinspiruoja, neuždegia; jie néra sažiningi nei pačiam besigržiančiam, nei tiems, kuriems tenka eiti greta. Jie néra kartojimas, kuris padės eiti į priekį. Juolab kad jau atėjo laikas mokyti iš tu, kuriuos privačiai mokyti. Ieškodamas ir klysdamas! Atsisakyti amžinus vaikus prispaudusios tévo paradigmą, pačiam perimant išduodamo mokytojo naštą, kad mokiniai galėtų ką nors iš tiesų patirti, galbūt pasikankinti...

Harmonizacijos užtvankos

„Rusiškas sasiuvinis“ Lietuvos rusų dramos teatre

Janis Vilks

Rašau gal kick ir pavéluotai, nes Olgos Lapinos režisueras „Rusiškas sasiuvinis“ jau kuris laikas rodomas Lietuvos rusų dramos teatre. Tačiau turint omenyje, kad „7 meno dienos“ buvo recenzuoti kiti vienas po kito pasirodė spektakliai lyg ir ta pačia tema – apie moteris (Baliu Latėno „Aštuonios mylinčios moterys“ Valsybiniame jaunimo teatre, Dalios Michelevičiūtės „Gyvenimo aprašymas“ Lietuvos valstybiniam dramos teatre ir Giedrės Kriaucionytės „Moteris“ Keistuolių teatre), – būtų nesąžininga ši, už kitus ne pratęsni, o daug kuo ir geresnį darbą palikti neaiškioje (nekalbu apie kitus leidinius) tyloje. Bandant išvengti dviprasmybių iš karto skubu pasakyti, kad man „Rusiškas sasiuvinis“

Scena iš spektaklio

nepasirodė labai jau įdomus kūrinys. Tiesiog manau, kad néra jis tokis prastas kaip likusieji įvairialypė moters prigimti ši sezoną gvaldenantys ir rencijų susilaikę pastatymai.

joje užkoduota. Tikimasi atsigrežus į folklorą atrasti ką nors gilesnio už išprastą šiandienos kasdienybę. Tačiau atrodo, kad pagrindinis šio spektaklio kaltininkas, rusų kompozitorius ir etnomuzikologo Valerijaus Gavrilino to paties pavadinimo dainų ciklas, sukurtas 1964 m., buvo ne tik spektaklio esmė, bet ir didžiausia jo bėda. „Rusiškas sasiuvinis“ sukurtas harmonizujant rusų liaudies dainas, o toji harmonizacija pasirodė esanti didžiulė užtvanka, kurią atlikėjoms, norinčioms palaikti sukaustyta originalaus folkloro vitališkumą, būtų reikėję įveikti.

Režisierė, pagarbiai sekdamas rusų kompozitorius kūriniu, stengėsi ne jam pasipriešinti, o prie jo prisitaikyti. Taip Gavrilino pradėta folkloro harmonizacija pateko į dar vienius visa gražinančius, dailin-

čius rėmus, o iš šių jau praktiškai jokiai gyvybei nebepavyko ištrūkti. Tad spektaklio žiūrovams prieš akis veriasi vien tik gančtinai greitai atsibostantis, paviršutiniškas grožis, kurio pagrindas – unikalus Eugenijaus Sabaliausko kurtas apšvietimas ir nesisklaidantys dūmų kamuolai. Dūmų mašina čia atrodo jau net ne lygiavertis aktorių partneris, o pagrindinės, daugiausia dėmesio vertas veikėjas.

Renatos Valčik kurta scenografinė, net kiek įkyria primenantį Eimundo Nekrošiaus kūrybą, taip pat alsoja grožiu, kuris, deja, savo iliustratyvumu yra tokis pat paviršutiniškas. Visur pilna medžio, bet jis neatrodo autentiškai. Pavyzdžiu, medelis, kurį viena aktorė tarytum

NUKELTA | 5 PSL.

Vilnius visada išliks, koks buvo

Paroda „Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“ Vilniaus rotušėje

Ieva Baublytė

Paroda „Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“ Vilniaus rotušėje atidaryta kovo 4 d., kaip tik tuo metu, kai įvairiausiuose pasaulio kampeiliuose gyvenantys žydai mini Mažajį Purimą (hebr. *pūrim* – „burtau“) – šios bendruomenės stebuklingą išgelbėjimą nuo prazūties. Vilniaus žydų bendruomenė Mažajį Purimą šventė iki pat Antrojo pasaulinio karo, minėdama 1794 m. per Tado Kosciukos sukilių įvykusį stebuklą: apgulties metu patrankos sviedinys krito ant Didžiosios sinagogos stogo, kai joje buvo susirinkusi beveik visa bendruomenė kartu su Vilniaus Gaonu Elijašu. Manoma, jog dėl to, kad jis tuo metu garsiai skaitė psalmę, rūkstantis sviedinys nukrito, bet taip ir nesprogo.

Lyg tą stebuklingą vakarą žmonės sparčiai rinkosi į parodą Vilniaus rotušėje. Lauke lietus kapsėjo metaliniais stogais, nuvilnydamas senomis šaligatvių pakrantėmis, o viduje laukė ilga ir daug žadanti kelionė vaizdais po žydiškajį Vilnių.

Vos pravėrusi duris, dešinėje pastebėjau nespalvotas garsios kostiumų dailininkės, scenografas Aleksandras Jacovskytės fotografijas iš ciklo „Veidas“, užfiksotas 7–8-ojo dešimtmečio Vilniuje. Labiau nei jose sustingę žmonės, žvilgsnį traukė suvargusios, aptrupėjusios pastatų sienos – atvėrusios slapčiausius savo sluoksnius. Tinkas, lyg išbrinkusi audros iškankinto seno medžio tosi, o priešais jį – dvi viena nuo kitos tolstančios moterys. Veidų nematyti – tik skaros, slepiancios plaukus. Greta šių sienu viskas dvelkia šiurkščia melancholija. Kiekvienas portretas – mergaitės, moters, motčiutės – bražo žydiško Vilniaus žemėlapi.

Salės centre, ant kolonų – jau penktus metus Lietuvoje kuriančios lenkų kilmės tapytojos Evas Pohlke naujausi, šiaisiai metais sukurti pa-

veikslai iš ciklo „Pažadėtoji žemė. Užmarštis“. Abstrakciose drobėse tarsi pratęsiamas aprupėjusių sie- nų motyvas, tik jose ne skverbiamas gilyn, o atvirkščiai – spalvotas vaizdas paskęsta tamsiame virsutiniame sluoksninyje. Lyg ta pavadinime minima užmarštis slopintų spalvotus praeities prisiminimus kurdama daugiaprasmį vaizdą – dar ne visai tamšu, bet jau ir nebe šviesų.

Ne tik bibliniais motyvais, bet ir ryškiomis spalvomis išskiria žaižaruojantys Vilmanto Marcinkevičiaus paveikslai „Mozė“ (2005) ir „Juditos pagrobimas“ (1992). Visi žino sukrečiančią Juditos istoriją (taip ji ir vaizduojama), geriau pakalbėkime apie Mozę. Pusė nuo Mozės kūno (nuo liemens iki kelių), monumentaliai ikomponuoto paveikslu centre, iš karto priklauso žvilgsni ir kelių klausimų, kodėl kūrinje atsiskyla galvos? Niekas nežino, kaip atrodė Mozė? Tiesa. Bet negi toks kūnas galėtu reikšti daugiau nei pranašystė? Kaip koks Rozetės akmuo, jis – tik sustingę simbolis greta kontrastingo gamtos peizažo.

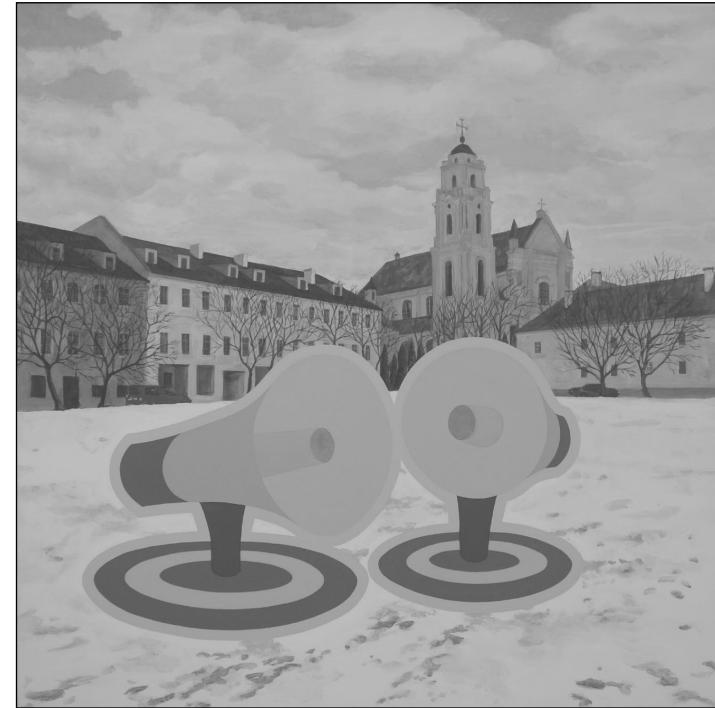
Priešais „Juditos pagrobimą“ – trys Jolantos Kyzikaitės paveikslai: „Kiškis“ (2015), „Mergaitė nuojo“ (2013) ir tiesiog „Mergaitė“ (2015), vienais apatiniais. Žiūrint į visus tris paveikslus kaip vienas kito tēsinius, lyg spalvotuose komiksuose susidėlioja pasakojimas apie vaiko santykį su Vilniumi. Ant tos pačios skalbinių virvės padžiauti kiškis ir kojinė – kasdien naudojami, lengvai išsitepantys, susidėvintys daiktai, o stai greta vaizduojamas namo kiemas, atrodo, nereikalauja jokios priežiūros, jis tiesiog yra. Galii ateiti ir išeiti kada nori, nebent vieną dieną nuo jo nusisuksi, kai rožines gatves netikėtai perdažys.

Tiek suspėjau pamatyti pirmame aukštė, kol parodos iniciatoriai – tapytojas Linas Liandzbergis, kultūros atašė Vokietijoje Gabrielė Žaidytė ir Moses-Mendelssohn Europos žydų tyrimų centro Potsdame steigė-

jas prof. Juliusas Schoepsas – pakvietė visus į antrą auksą. Skambant Arkadijaus Gotesmano ir Petro Vyšniausko džiazo improvizacijoms buvo pristatyta paroda, kuri vėliau bus perkelta į Berlyną, Keiptauną, Tel Avivą ir kitus miestus, turinčius aktivas žydų bendruomenes. Isiminė parodos svečio, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus direktoriaus Marko Zingerio kalboje nuskambėjusi mintis, jog Vilnius visada išliks, koks buvo, ne kur kitur, o mūsų širdyse.

Tiesa, per pristatymą Vilnius jau nebebuvo vadinas „Lietuvos Jeruzale“. Iki Antrojo pasaulinio karo išliko legenda apie Vilniaus Gaono išmintį ir buvo plačiai paplitęs posakis, jog užsidirbtu pinigu reikia važiuoti į Lodzę, o išminties – į Vilnių. Išmintimi pulsuoja keturi garsaus scenografo ir tapytojo Adomo Jacovskio portretai: „Galva ir rankos baltame fone“ (2014), mėlyname fone „Be pavadinimo“ (2005), „Gurkšnis vandens geltoname fone“ (1998–1999), ir „Keliautojas“ (2009) raudoname fone. Vaizduojamieji užsimerkę, susitelkę į savo vidinį pasaulį, atrodo, jiems neegzistuoja laikas, jų kūno plastika tokia intymi – tarsi būtum užklupę juos vakaro maldoje. Tačiau dabar nesmagu tik tau, neš jie tavęs nė ne-pastebi.

Panaši būsena apima kaskart susidūrus su protu nesuvokiamomis fotografijomis iš Lietuvos getų. Baisus skurdas, badas, absurdas, ir vis dėlto žmonių akys – ne baimė, o tiesiog viską persmelkianti melancholija. Ją galima pajusti abstraciuose Audrius Gražio kūrinuose „Nuoauta I“, „Nuoauta II“ (2015), kurkutuose pagal jidiš literatūros klasiku Avromo Sutzkeverio prisiminimų knygą „Iš Vilniaus geto“, ir dinamiškose Arūnės Tornau drobėse – „Žmogus iš geto“ (2012–2014), „Prievara“ (2014), „Geltoni dūmai“ (2005–2014). Ir ant gretimos sienos Alono Štelmano vaizduoja-

Linas Liandzbergis, „Aš tau švelniai pakuždėsiu“. 2015 m.

mas lietus – nenuplauantis nieko, tik dar labiau plakantis dangaus ir žemės syvus, kol jų centre ištryksta truputis sodrios violetinės.

Toliau vaizdai veda į Vilniaus miesto gatves. Į kasdienybę dvelkiančius Lino Liandzbergio miesto peizažus išibrovę ryškūs svetimkūnai (iš Tymo turgelį – nežemiškas patrulis, į Rūdininkų aikštę – du garsiakalbiai, o iš senų fotografijų – trys permatomas rupūžės) kuria se- no ir visiškai naujo, praeities ir dabanties diskursą. Toliau patenku į Broniaus Gražio surkurtą miesto viziją, kurioje daugiausia dėmesio skirtiama pastatams, jų mīrguliuojančiams paviršiams, išblukintiems kaitrios saulės. To mirgėjimo turi ir Algio Griškevičiaus vaizduojamos gatvės, tik čia saulės šviesa visai kitoka – vienam pavirtus raudona lempute, kitur besileidžianti vakarop, dar labiau išryškinanti kiekvieną miesto ženkltą. Greta jų labiausiai išskiria Raimondo Savicko sodrūs ekspresioninių peizažų, dvelkiantys romantika: „Pakrantėje“

(2014), „Dviese mieste“ (2010–2015), „Prie barokinio miesto“ (2011–2013). Šios kelionės metu, atrodo, nuolat plazdeno Adasos Skliutauskaitės „Musė“ (2012) – tokia didelė, grėminga, viską atidžiai stebinti, bet vi- sasi neįkyri, išitaisiusi netoli tos pačios autorės gaivališkojo „Krūmo“ (2012).

Dauguma parodoje esančių darbų sukurti daugiau nei prieš metus, kai šios parodos idėjos dar nė nebuvo. Tai dar vieną įrodymą, kad žydiško Vilniaus dvasia išlieka ne tik fotografijose, paveiksluose ar knygose, bet pirmiausia – mumyse. Ir kai tarsite žodžius: *jo* (išvertus iš jidiš kalbos reiškia „taip“), *chebra* („kompanija“), *chala* („pynutė“), *bachūras* („nevedės vaikinas“), prisiminkite, kad žydų kultūra yra ir vi- sada bus neatsiejama nuo kiekvie- no mūsų.

Paroda veikia iki kovo 22 d.
Vilniaus rotušė (Didžioji g. 31)
Dirba pirmadieniais–penktadieniais
11–18 val.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

labai prasmingai perneša per sceną ant nugaros, taip niekur ir nepasodinamas, kai jau kalbėti apie tinkamus vėles jam augti paieškas, tad kam jis apskritai buvo neštas? Ant scenos grindų medinės lentos paklotos lyg ir sumaniai, ne be reikalo, be to, kartkartėmis pernešamos į kitą vietą: anksčiau Rusijos kaime visur buvo purvynai, tad lentos tiešiamos nenorint išsipurvinti ar net iklimpti, tik kad nėra jokių tai pavyrtinančių detalių, viskas pernelyg paprasta ir švaru, tiek scenos grindys, tiek ir aktorių padai... Idėja graži, kaip ir daug kitų, bet neišvystyta ir dėl to teliekanti iliustracija.

Ne daugiau nei iliustracija yra ir viena ar kita forma teatrui privilomas veiksmas, jis Olgos Lapinos „Rusiskame sąsiuvinyje“ išmainomas į gana automatišką ir betikslį

darbą. Labai panašiai kai kurių pedagogių primokyti vaikai įvairiai gestais pažodžiu iš iliustruoją savo atliekamas daineles. Daug fantazijos tam neprireikia, nes judesiai atkarpojamas ir žodžiai jau gana aiškiai nupieštas vaizdas. Pavyzdžiu, vienjuokas ima bežiūrint, kaip šiame spektaklyje maskatuojama ilgomis butaforiniems kasomis. Visaip tuos plaukus kilnojant ir demonstruojant itin pritrūksta tikrojo, nuoskelius veiksmo, kažkur vedančio, kažko siekiančio ritualo. Juk plaukai turi daugybę subtilių prasmų, prietarų, aliužių. Pageidautina, kad tos prasmės bent jau pačiomis kūrėjoms atrodys suprantamos. Liaudyje plaukai nėra tik besimaskatuojantis moteriškumo atributas – sujais elgiamasi itin atsargiai. Malku kapojimo scena – taip pat kažkokia komedija. Visai nepanašu, kad mechaniskai kilnojant kirę būtų siekiama kokio nors tikslu – kad ir šilumos šal-

čiai sielai ar stingstančiam kūnui. Toks energijos švaistymas gerokai glumina: moterys rimtai net nesusikoncentruoja į šį darbą, reikalaujantį atidėti ir iš stipraus vyro, tad ir nepasiekia praktiskai jokio rezultato. O gal šie net ne kapojami, o veikia vanojami kelmai – tai jų iškeiliavusią vyru metafora? Kadangi scenoje jokių vyru nėra, galimas daiktas, kad moterų santykis su jais ir išreiškiamas per plaukus bei krievius, tiek tiek, kad tuomet jis taip ir lieka visiškai abstraktus, neaiškus, netikras.

Susidūrus harmonizuotoms dainoms ir estetizuotam vaizdui, spektaklyje rodomas moterys tampa panašios į žurnalų viršelių būtybes, atitinkančias visus reikalingus standartus. Gal taip ir turi būti profesionaliems aktoriams atliekant profesionalo pagrąžintas liaudies dainas profesionaloje scenoje? Vis dėlto galima jausti (ypač tuomet, kai dau-

giu dėmesio skirtiama muzikai, o ne iliustracijoms), kad šiuo aktoriuviu duje iš tiesų yra užkoduotas tas rusiškas sąsiuvinis, jis paprasčiausiai užgožtas brukamo profesionalumu. Argi įmanoma harmonizuoti moterų liūdesį, skausmą, ilgesį ar seksualumą? Turbūt ne veltui man už nugaros kaip tik rusės moterys, turinčios būti pagrindine šio spektaklio auditorija, taip kvatojo per, sakyti, jautriaujas spektaklio scenas, kad šalia sėdinčiam vyriui net tekdavo jas raminti.

Bėda ta, kad Rusijos moterims iš tikrujų, kaip ir dainuojama, labai šalta. Kad jos iš tiesų yra labai stiprios, gebančios nudirbtį visus tiek moteriškus, tiek vyriškus darbus, nes tiesiog neturi kitos išėties. Kiek kartų joms yra tekė parempti girtus kaip pėdus savo mylimus vyrus namo ir kiek tokius girtuoklių vaikų joms teko išnešioti? Jos iš tikrujų ilgisi, svajoja ir lau-

kia, bet ar šilčiau joms tampa tuo met, kai suluošinti, neatpažįstamai pasikeit ir ant jų savo pyktį liejančius vyrai sugrižta į karą? Juk rusų liaudies dainos kalba ne apie civilizuotą, harmonizuotą miestą, o apie gūdų kaimą, kurio moterys buvo pri-verstosapti iš tiesų savarankiškos ir kuriame juokingai skambėtų bet kokios vėliau paplitusios feminizmo idėjos. Jeigu iš tikrujų atverstume šį sąsiuvinį, koks jis yra, atsidurtume tarp dieviško grožio ir visiško siaubo, kas neturi nieko bendro su šia dailia, dūmuose paskendusia iliustracija.

Nors ir keliantis nemažai prieštaravimų ar prajuokinantis graudžiausiose vietose, Olgos Lapinos „Rusiskas sąsiuvinis“ – visai gražus melas. Tiesiog vietoje rusiško sąsiuvinio teko sklaidyti estetizuotą rusišką svarraštį. Tai gana paradoksaliu: moterys, visuomet siekusių harmonijos, šiame spektaklyje už tai sulaukė harmonizacijos.

Geležinė mėlio ironija

Susitikimas su estų menininku Rauliu Meeliu

Agnė Narušytė

Penktadienį i Vilnių buvo atvažaves garsus estų menininkas Raulis Meelis, kurio darbus buvo galima iki kovo 18 d. pamatyti parodoje „Meel. Vahtra. Farkas_idealistine funkcija“ (parodą jau recenzavo Egėlė Juocevičiūtė straipsnyje „3 ir 2“, 7 meno dienos, Nr. 9, 2015 03 06). Šiuolaikinio meno centro skaitykloje Meelis pasakojo apie savo gyvenimą, kalbinamas menotyrininkės Giedrės Jankevičiutės. Tas gyvenimas buvo išpūdingas – Meelis kūrė erdinę poeziją ir serinius darbus tuo pačiu metu, kai Amerikoje Solas LeWittas paskelbė „Sakinis apie konceptualųjų menų“ (1969), o britai leido žurnalą „Art-Language“. Negana to, Meelis sugebejo ne tik prasibrauti pro sovietines užtvaras paštą siūsdamas atspaudus (tai darė daugelis), bet ir išgarsėti: jau 1972 m. jis dalyvavo Venecijos bie nalėje ir gavo pirmuosius apdovanojimus, o 1977 m. Niujorko Modernaus meno muziejuje (MoMa) panoro išsigyti jo kūrinį „Po Estijos dangumi“ (1973). Pats Meelis stebisi savo sėkmėje: „Aš nickad nebuvau vunderkindas. Kai man suėjo 28-eri, dar nežinojau, kad tapsiu menininku. O 31-erių jau buvau tarp geriausių pasaulio menininkų. Tai – stebuklas, to negalima paaiškinti. Jei Dievas tave apdovanoja išskirtiniu talentu, Jis tave įpareigoja ir daug dirbtį, be to neišsiusksi, negali išsilaisvinti nuo šios prievolės. Kur talentas, ten ir pareigos. Ir nežinia, iš kur tas talentas atsiranda...“

Vis dėlto klausydamas Meelio supratau ir ką kita: esame taip susi rūpinęs savo pačių išgarsejimais, nuopelnais ir pasiekimais, kad mums nedomu, kas dedas netolięs. Iš to, kad Lietuvos spaudoje pasirodė vienintelė (minčta) estų parodos recenzija, sprendžiu, kad Meelio istorija čia mažai kam žinoma. Todėl nuteiriau ją papasakoti – pastatyti kaip Lietuvos meno aspiracijų veidrodi.

Konkrečiosios poeziros išradimas

Meelis studijavo inžineriją, bet po trečio kurso buvo paimtas į sovietų armiją. Ten ir įvyko nušvitimas: „Tarnavau Kolos pusiasalyje, 300 km už poliarinės linijos, sportinėje kuopojė. Buvo ginklų saugotojas, tad turėjau savo kabinetą. Buvo atsivežęs spausdinimo mašinėlę. Dar vaisystėje kūriau eileraščius, net buvau gavęs keletą premijų. Bet suvokiau, kad esu labai reiklus žodžiams, negaliu laisvai rašyti eilių. 1967 m. lapkričio 7-ąją, per Spalio revoliucijos šventę, visa kuopa nuojo petauti, o aš likau savo kabinete. Lauke snigo – taip tyliai ir dideliais kąsniai. Ir staiga, užuot spausdinęs žodžius, pradėjau mašinėlę piešti tą emociją ir tą vaizdą. Po keleto mėnesių, grįžęs iš darbo, vis piešdavau mašinėle po 5–6 darbus per vakarą, kol turėjau keliąs dešimtis tokius kūrinius. Tada juos parodžiau savo draugams – jau niems literatams ir dailininkams, ir vienas iš jų šuktelėjo: „Daryk dar!“

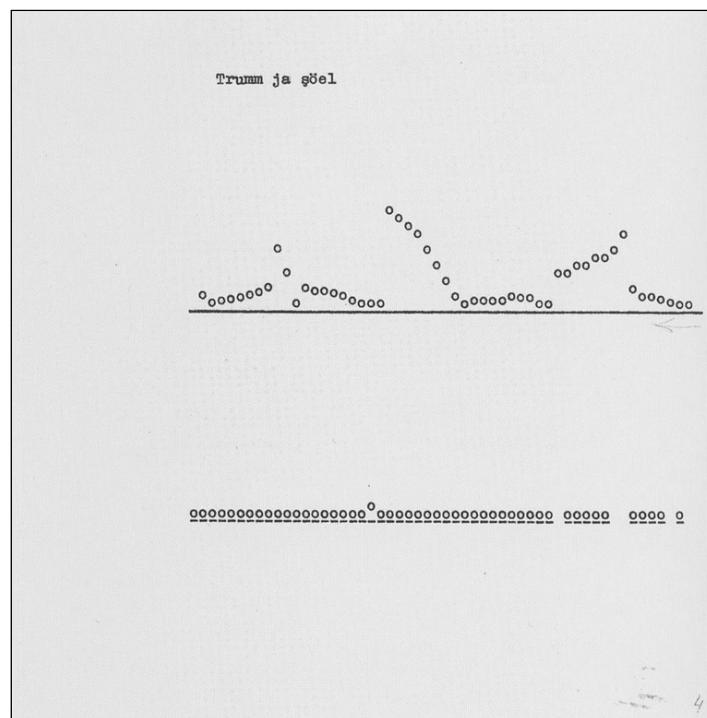

Raul Meel, „Ursa Minor“. 2004 m.

Kai jau buvau sukūrės apie 50, sužinojau, kad pasaulyje tai vadinama konkretėja poezią.

Nors to pirmojo kūriniu pavadinimas „daiktiskas“ – „Būgnas ir sietas“, iš mažųjų o ir brūkšnelių sudarytas vaizdas neprimerinė įvardytu daiktui. Jų asociacijos susiformuoja kitaip – daugybė o virsta sieto skytumėmis, kurios negirdimai bumbisi ir papsi atsimušdamos į brūkšnelių pagrindą. Apatinėje juoste – tingesnė, ištekdamos tą nesamą didžiojo būgnu garsą, viršutinėje – skrajodamas į visas puses kaip mažųjų būgnelių teškenimas. Panašiai veikia ir kiti piešiniai mašinėlė, sudėti į nepublikuotą knygą „Klubas“ (1968–1969). Vienuose iš kokų nors pavidalų susibūrė spaudos ženklių įvaizdina abstrakčias idėjas („Reforma“, „Eskalacija“, „Apibendrinti fiskaliniai metai“), kiti įgarsina daiktus, vietas,

vienas tarpas užpildytas pailgo klaviso dunksėjimu, drebinančiu mašinėlės kūną, kiekvienna nauja cilutė braukiamą persukamo veleno ciksejimu ir yziumi, tuo pat metu stumiant ji į dešinę. Kai dirbi mašinėlė (prisimenu tai), visi (ne tik namiškiai – visas blokinis penkiaukštis) girdi – menininkas dirba. Taigi kiekvienas Meelio kūriniys jiems buvo mašinėlinių mušamųjų opusas. Todėl ir dabar žiūrėdama į jo konkretiosios poezijos lankstus girdžiu, kaip buvo išsmuštis tie ooooo ir _____, kaip mašinėlės kalba skamba estiški žodžiai arba ši beprasme rai džių sekai: „fgklmnpqrstveel“. Ji pava dinta „10 žodžiu“, nors iš tų raidžių turbūt galima sudaryti ne dešimt, o visą begalybę žodžių, ypač jei neapsiribume estų kalba – juk ir Meelio kūriniu išgainiu tampa daugia kalbiai.

Raul Meel, „Būgnas ir sietas“. 1967 m.

Inžinerinis menas

Ne tik sietai Meelui vibravo kosminiaisiai ritmai, bet ir sausa inžinieriaus darbo medžiaga – formulės, skaičiai, brėžiniai: „Studijuodamas inžineriją kartą pastebėjau, kad kreivė, kurią ant lentos kreida brėžia aukštosios matematikos profesorių, kalba apie mano gyvenimą, apie gyvenimą apskritai, net apie seksualumą. Išsiminiau tą akimirka – buvo 1961-ieji, man buvo dvidešimt. Ta akimirka, kai suvokiau, kad vaizdas man sako ką daugiau nei

techninė informacija, mano gyvenime labai svarbi.“

Taigi Meelis netrukus įdarbino formules. Iš pradžių į 20 lapų surašęs jų seką (pavyzdžiui, DM90/CS-180), jis jas „mechaniskai“ taikė grafikui, paimtant iš rusiško „Apasauginių relij žynyno“, ji sukdamas tam tikru formulėje numatytu kamppu (šiame pavyzdje – 90°), spaustindamas juodą ar mėlyną (čia – juodas, estiškai *must*), dengdamas kitaip pasuktu (čia – mažiau nei 180°) ir kitos spalvos (čia – mėlynas, estiškai *sinine*) brėžiniu. Gaujama šilkografinių atspaudų serija yra begalinė, tad ir vadina atitin kamai – „Po Estijos dangumi“ arba tiesiog „Po dangumi“ (1973). Kiekviename „dangaus“ kvadratė „žvaigždės“ sudarė vis kitokias galaktikas, bet spalvomis Meelis sąmoningai kodavo Estijos vėliavą ir vaikystės pievų varpelius. Kai sakė menininkas, kosminės erdvės išpūdį mes išpratę kurti naudodami mėlyną, juodą ir Baltą spalvas, nors mėlynos spalvos kosmose iš viso nėra – tai tik optimis efektas. Panašiai ir serinių darbų interpretacijos téra optimis prasmės efektas, kaip *mėlis* lietuviu ausiai yra paties menininko pavardės garsinis efektas. Tokių efektų galimybę numatė ir konceptualizmo manifesto autorius Solas LeWittas, išsakęs tai 28-uoju sakiniu: „Kai menininko protas sukuria idėjų ir nulemia jos galutinę formą, procesas vykdomas aklai. Yra daug šalutinių efektų, kurių menininkas negali išsiaižduoti. Juos galima naudoti kaip idėjas naujiems kūriniams.“

Ir estų vėliavos spalvos, ir kosmosas, ir formulės, ir konceptualizmas atrodo labai rimta. Tačiau filosofas Peteris Osborne’as prasklaido susimąstyti debesis: „Bet kokios serijos racionalumą sukompromituoja jos pradžios (jos taisyklės) ir (jei ji iš principo begalinė) taško, kuriamo ji bai gama, savavalškas pasirinkimas. Tai yra amžinai filosofinės aksiomatikos ironija.“ (*Anywhere or not at all: Philosophy of Contemporary Art*, 2013, p. 66.) Kitai nei ironija, kuri gimsita tada, kai po „giriamuoju sluoksniniu“ slipy žiaurus papeikimas, konceptualistų ironija naudojasi graikiško žodžio *eirōneia* reikšme „apsimesti nis nežinojimas“. Jos prireikia supratus, jog absolutus ir tikras žinojimas neįmanomas, ir panorus tą supratimą perduoti kitiems – tuomet reikia su kurti logiškai atrodančią struktūrą, kuri priverstų suvokęjai atliki logikai priestaraujančią „intuicijos šuoli“. Tai ironija, kurios pobūdį nusako ir paties žodžio skambesys anglakalbės globalizacijos paveiktais ausiai: *iron – geležis*. Geležinės ironijos kūnų sudaro matematika, inžinerija ir mašinos, jų metalinių dalijų trinksejimas ir klanksėjimas, retesni ar tankesni rašomosios mašinėlės metalinių kotelijų terkštelėjimai sunkiai smingant, nors tai jau – geležinė *mėlio* ironija.

Nepilnvertis menas

Dabar, kai Meelis yra pripažintas klasikas (apdovanotas Naciona

line premija už gyvenimo nuopelnus), jo gyvenimas braižomas nuosekliai kylančia sékmės kreive. Tačiau 7-ojo dešimtmečio pabaigoje jo mašininius-raidinius piešinius mažai kas suprato, meninio avangardo lyderis Tōnis Vintas jam neparaše rekomendacijos stoti į Dailininkų sąjungą. Kažin kaip viskas būtu pasiskubė, jei ne pažintis su Ilja Kabakovu: „Jis kartu su kita buvo atvykęs į Tartu vykusią Ülo Soostero parodą ir aplankė daug menininkų dirbtuvų, iškaitant ir mano. Kai jau lydėjau delegaciją į oro uostą, Kabakovas pasivedė mane į šalį ir sako: „Pastebėjau, kad draugai tavei tinka mai neįvertina. Greičiausiai jie net bandys tau patarinėti, ką daryti, o ko – ne. Bet aš tau pasakysiu: tu viską moki, moki labai gerai, geriau už juos.“ Daugelis mano pažiūtamų, netgi patys artimiausi draugai, patarinėjo mesti inžinierius darbą ir stoti į institutą, kad tapčiau tikru menininku. Kurį laiką svarčiau tokią galimybę, bet juk Kabakovas man pasakė, kad aš viską moku! O jis tuo metu buvo didelis autoritetas ir man, ir mano draugams Taline.“ Meelis pripažista, kad pasimokes sovietinėje dailės mokykloje jis greičiausiai būtu likęs „dežutėje“ – tebūtų matęs vaizdą rėmę, o ne iš daugybės rėmų sudarytą begalinį vaizdą.

Regis, viskas turėjo pasikeisti Estijai atgavus nepriklausomybę. Tačiau atsirado nauji draudimų ir prietarų. 1998 m. net buvo reikalaujama paduoti Meelį į teismą už vėliavos išniekinimą, nes instalacijoje „Apokrifai ant vėliavų ir galios akmenų“ jis priraše keiksmazodžių ir nešvankybų. Jam tai buvo „gyvenimo purvas“, irgi estų kalbos dailis. „Menininkas nepatogus kiekviename valdžiai, bet kuriuo politiniu laikotarpiu jis turi bėdų. Taip yra, buvo ir bus, – sakė Meelis. – Štai mano draugai maskviečiai patarinėjo: „Nesukaustyk savęs mažos tau tos laisvės, taip pakensi savo tarpautiniam avangardo menininko statusui.“ Taip kurį laiką ir buvo, bet aš vėl iškilau. Kai atstovaudavau Sovietų Sajungai, visas pasaulis mane priėmė kaip iškilų menininką, o kai pradėjau atstovauti mažai, vargingai Estijai, visiems buvo sunku patiketi, kad mūsų šalyje gali būti tokio aukštoto lygio meno. Bet nesigailiu, kad nemigravau. Kai buvome susitikę paskutinį kartą, Kabakovas man sakė: „Rauli, net neįsivaizduoji, kaip aš kartais norėčiau atsidurti senajame mėslė. Nevažiuok į Niujorką, tau ten nėra ką veikti, čia geriau. Net jeigu čia turi daugiau priešų nei šalininkų, vis tiek esi namie ir kalbi savo kalba“.

Tarsi atsakymą visiems ragintojams pasirūpinti karjera 2004 m. Meelis prisijungė į Suomijos įlankos sukurė instaliaciją „Ursa Minor“ („Mažieji Gržulai Ratai“ arba „Mažoji lokė“) – danguje plevėsuoją Estijos vėliavą, prirista prie pagalio, įsmegto į malą. Tik trumpas optimis efektas šalia prisnūdusio didžiojo lokio.

Kosminės dulkės

Arba su laimingai praėjusia Ričardo Nemeikšio paroda

Eglė Ulčickaitė

Paprastai straipsnius apie parodas skaitome joms dar vykstant – įvykio epicentre. Šis įvykis jau tols-ta horizonte. Beje, astronomijos įvykių horizontu vadintamas juodosios bedugnės paviršius, susiformavęs sprogus supernovai. Žvelgdami į žvaigždes matome ilgus metus iki mūsų keliaujančią šviesą – matome praeities arba didingų kosminių vėlinių žiburius. Kosminis *laikas* mums sunkiai suvokiamas. Tiesa, kartais sunkiai susivokiamame ir savo laik(uos). Savo sociokultūrinio konteksto vi-sumoje. Į kai kuriuos reiškinius žvelgiame nelyg į žvaigždes (taip atsira-do ir šis tekstas). Apie daugelį dalykų galime kalbėti tik *post factum*, kai tai jau įvykę, kai aptinkame ne patį įvyki, o jo paliktas žymes.

Vasarį 18 – kovo 7 d. „Akademijos“ galerijoje vykusį Ričardo Nemeikšio paroda „Spektrinė analizė“ liko aplenkta (gal dėl artėjančios Kazliuko mugės?) dailės kritiku ir menotyrininkų. Tai tik darkart parodė, jog šio menininko kūrybos šviesa, rodos, keliauja į mūsų geografinės beižių suvokimo platumas iš taip toli, jog nė nesistengiamai atsekti, iš kur.

Nemeikšio pavardė kultūriniam kontekste dažniausiai asocijuojasi su *ružava* ir blizgučiais. Gana dažnai – su „Angimi“. Kartais – su kastuvu ir šakėmis prie kartono dėžės, ir su beržais. Dargi – su asambliu, koliažu, popartu, *arte povera*, autsaiderių menu, ūmios tapybos li-kučiais, abstrakcionizmu ir, anot jo paties, agresyviu primityvizmu. Man Nemeikšio kūryba yra paradoksalių ironiška. Paraodoksalai, kad jis, maištudamas prieš nusistovėjusias vietinių konteksto estetikos normas, greičiau yra prisikriamės kultūros periferijai, o ne avangardistų panteonui. Nemeikši galima laikyti vienu radikaliam lietuviško trans-vango atstovu. Jo kūriniuose medžiagiškai skirtingi ar net prieštaranti elementai sukuria kelias pa-veikslų plokštumas, kurių *vaidmenys* paskirstyti taip, kad jos koegzistuo-damos susidėlioja į vientisą prasmī-nę paveikslų struktūrą. Ši kūrybinė strategija smarkiai praplečia pozitū-rio į tapybos galimybes ribas.

Tačiau keista ir gaila, kad jo kūryba nekaupiamā svarbiausiose šali-les meno kolekcijose (išskyrus keletą darbų MMC), nepropaguoja už Lietuvos ribų ir nenagrindėjama giliau. Žinoma, nepretenduoju šia-me tekste atlkti išsamų tyrimą – straipsnio mastelis to nelecių. Pats Nemeikšis, užuot aiškinęs savo kūrybinės intencijas ar kontekstus, kvie-čia tiesiog žiūrėti į jo darbus. Argi tai-ne analizės poreikio užkratas net ir *nekompententingam* žiūrovui?

„Spektrinė analizė“ Nemeikšis eksponavo keturis naujausius (2014–2015 m.) kūrinius. Ir iš tiesų parodoje pamačiau šį tą naujoj: spalvas – jų ekspozicijoje buvo pažerta visa paletė (kaip žadėjo ir parodos

pavadinimas). Taigi vėl parodokas: Nemeikšis, mirkės kojas koliažo, asambliu vandenye, redukavęs savo paveikslų gamą iki galų gale vi-sai išblukusio rožinio minimumo, il-gą laiką tarsi bėgęs nuo tapybos, vėl prie jos (ironiškai) sugrižta. Tiesa, tapybos jis niekada nebuvo išsiža-dėjęs ar apleidęs. Juk tapyba vadi-name ne tik kokį nors (dažniausiai – drobės) dažais *nuteptą* paviršiu. Ką reiškia *tapti?* Formalija prasme – ieškoti spalvinio santykio, dėliojant potépius, kuriančius paveikslų struk-tūrą. Nemeikšis štai jau daug metų dėlioja blizgučius. Dėlioja juos it ne-maišytų spalvų potépius, kaip tai da-rė impresionistai, siekė pavaizduoti gamtos efemeriskumą: tai, kas žiba ir dingsta, virpa ir pracija, sprogsta ir išsišlaido. Impresionis-tai ne tik vaizdavo tai, ką jaučia, bet ir giliinosi, kaip tas jausmas siejasi su matomu. O Nemeikšio siekis greičiau priešingas. Nebent matymą tapatinsime su reagavimu.

Parodos anotacijoje Nemeikšis rašė: „Aš tiesiog *reaguju* į realybę.“ Tas reaguoju man asocijuojasi su rezonansu: aplinka sukelia jausminį atgarsį kūne padidindama vidinės energijos kickį, kuris išsivaduoja, pavyzdžiu, meno kūrinio pavidalu. Žvelgdamas į Nemeikšio kūrinius junti tą vidinės energijos pliūpsnį. O gal, tiksliau, nujauti – iš pirmo žvilgsnio tykūs, nors ir žaižaruoja-tys, peizažai rodosi lyg sulėtinti gamtos kadrui, lyg šviesa būtų ap-svaigusi (arba apsuaiginta „Mo-ment“ klijų, kurių blizgučiai tvir-tinami prie kartono) ir ilsėtu si kur ne kur tingiai žybtelėdama.

Tačiau čia pat užklumpa nerimas-tingi klausimai: kas slipy už berželio kamieno, kas stypso eglyno tank-mėje, iš kurių spokso tūkstančiai žibanių akių, o kai prieisi arčiau – ar neuždarys kartoninė dėžė, suveikus nematomam mechanizmui? Pa-siųjinti lyg gyvis, žibėjimo priviliotas į spaustus – ar neįtraukas kas vande-nin tarp beržų, virš galvos šviečiant vaivorykštė?

Spėju, kad Nemeikši, miške ieš-kant tinkamo berželio, ne itin jau-dina, kas gali tykoti medžių tankmėje, jo perdėm nestebina specialieji efektai ir jis, kaip tikras natūralis-tas, netiki stebuklingu antgamtinių jėgų įsikišimu. Tačiau vieno pokal-bio metu jis pats užsiminė apie baimę. Tiksliau – apie daug baimių, iš kurių ir kyla kūryba. Beje, teigiamo, jog nuostaba yra antkinės filosofi-jos šaltinis, tikejimas – viduramžių, pažinimo siekis – naujujų laikų, o modernybės – baimė. Ji, sumaniam pasėta Nemeikšio kūriniuose, tarsi tyko nenujaučiančio žiūrovo transliuodama įspėjimą: nepamiški-te kartais atskvoščeti, nes mūsų lai-mė(s), laisvė(s) ar kitos skambios kokį nors *išsivadavimą* apibrėžan-cios kategorijos téra gūdi iliuzija. Nežinau, kiek tam įtakos turi kas-met. Žemėn patenkančios tonos kosminiu (o gal pseudokultūriniu) dulkui, bet, rodos, Nemeikšis vis

bando jas nupurtyti nuo savo kas-dienybės paviršiaus.

Čia prisimenu taiklią Mildos Žvirblytės mintį – Nemeikšio kūry-boje peizažai susiję su kultūra, o ne natūra („Naujametis Ričardo Ne-meikšio konfeti“, *Dailė*, 2008, Nr. 2). Atsikvepi – turbūt ekspozicijoje linkstančios eglų šakos nesikėsino iš-durti akių. Susivokiu esanti kitose – kultūriniai stereotipai – pinklėse. Ku-riui menamą situaciją: Ričardas Ne-meikšis klijuoja blizgučius ant dailiai vaivorykštės spalvomis nuspalvinto kartono. Tikra gėjų vėliau! „Ne, ne, nicko panašaus. Tai elementarus spalvų spektras“, – skubiai demas-kuoja jis mano skurdžią vaizduo-čę.

Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

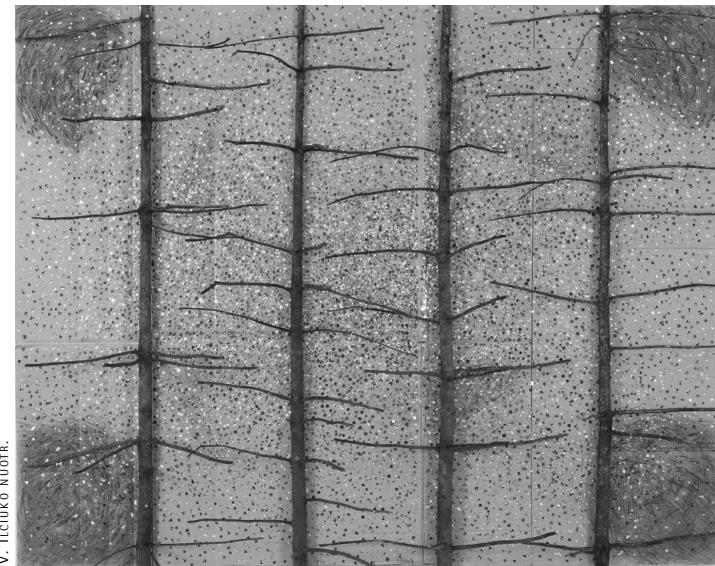
Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

Nemeikšis kvestionuoja matymo, žin-jimo ir suvokimo išročius. „O gal ir ne.“ Gal pasitelkdamas spalvų spek-tra kaip metaforą jis išreiškia apgai-lestavimą, jog mūsų koloristinės ta-pybos mokyklos vėliau neplevėsuos vaivorykštės spalvomis.

Ričardas Nemeikšis, „Su laimingai praėjusiomis šventėmis (Atvirukas)“. 2014 m.

ciauromių ir kiekvienoje gamtų gal- li veikti kažkas visiškai kitoks, nei ji pati – protas (Clive Staples Lewis, *Stebuklai*, 2007, p. 39). Arba praei-tis. Nors kartais pasitaiko neužlo-pom spragu.

Bлизуциама шиаме контексте tenka ypatinges vaidmuo. Jie Nemeikšio peizažuose ne tik spindi, bet ir, priklausomai nuo žiūros kampo, atrodo tarsi skyles. Taigi kiti – žibanieji, galima numanyti, irgi slepia kiaurymes. Jo kultūriniai peizažai iš pirmo žvilgsnio téra daiktūšas paviršius, tačiau už jo slipy *kosmine* bedug-né. Nemeikšio kūriniuose matome ne tik išorinę, išeiginę sociokultūrinės aplinkos (ir politikos) pusę, bet ir skylėtas jos vidines kišenes, kurias visi durstrom ir lopom *taisydamis* sa-vos su(si)vokimą, identitetą, atmintį, kultūrą ir istoriją. Nujaučiu, kad tai gan aiškiai išreiškta parodos ekspoziciją vainikuojančioje Lietuvos vėlia... tai yra „Spektrinė analizė“ (2015).

Nemeikšis, besirausdamas kultūriniame savartyne ir tame atrasda-mas ne (be)reikšmingus, ne (be)rei-kalingus elementus, konstruoja savo kūrinius iš kontekstų atraižų. Jis kaip tikras šiukslynų antropologas parodo, jog raktu i mūsų kultūros suvokimą turėtume ieškoti ne tik instituciniuose archyvuose, bet ir tame, ką nu/ati/šmetame. Tačiau Nemeikšis nemoralizuoją ir neteigia jokios tiosios, jis tiesiog stebi pasau-lį ir *apie jį* klijuoja blizgučius.

Bлизути Nemeikšio vaizdiniamė žodyne tapo medija, transliuojančia menininko nuojautas, (sav)jautas, reakcijas ir požiūrių aplinką. Tą aplinką jis, viena vertus, ignoruoja (kaip kad blizgutų laikome niekniekiu). Dėl *dzinbudistiškos* nuostatos jo, rodos, nedomina patys įvykiai. Jis medituoja ir medijuoja aplinkos išprovokuotus afektus, nors ir pro sukaštus dantis (kažkaip taip, kaip „Saulėlydyje“, 1994). Kita vertus, jis neatsiriboja nuo aplinkos. Tiesiog jam įdomiai rinkti tos aplinkos įvy-kių skeveldras, susmigusias prote ir siejole. Ir žiūrėti – iš tų skeveldrų susi-konstruoja įdomūs koliažai.

Nemeikšio darbuose negali at-sekti iš blizgučių dėliojamų spindulių šaltinio. Gal jis susprogo? Ir šie pabirys blyksintys šuorai téra išsvai-dytų kūnų detalių. Tiesa, tos detai-les ne šiaip sau levituoja erdvę, jos nuo sprogimo bangos įsispaudusios kartonių dėžių paviršiuje (tokiu atveju bausi net pagalvoti, ką sle-piai ironiškai ištartas „su laimingai praėjusiomis šventėmis“). O gal kā

tik (matuojant kosminiu laiku) įv-yko didysis sprogimas ir štai: stebi-me visatos atsradimo momentą? (Mes pasaulyje irgi atsrandame dėl keleto fiziologinių pliūpsnių.) Gal tai kosminės dulkės? Gal tos dul-kės arba vis dar vėjo nešiojami pom-pastišku fejerverkų, paleistų į dan-gų VEKS'o proga, pelenai *apneše* Nemeikšio kasdienybę nusėdami jo studijoje, virtuveje, tualetėje ir alaus bokalo dugne? Atrodo, kad jis vis go-džiai įkvėpia tų dulkų ir iščiaudi jas su vidinėmis priemašomis *kultūr-mortiskų* peizažų pavidału.

Tai iš tiesų veik sakralus veiksmas. Tik sakralumo nesiečiau su krikščioniškąja (nors tokia tauta vadina mēs) tradicija. Sakralumą žmogus gali patirti ne tik bažnyčioje ar priešais Aušros vartų Mariją. Tai at-siribojimas nuo kasdienybės ir atsi-gržimas į dvasią. Nemeikšis savo kūryboje atsiriboją nuo plačiai me-dijuojamų ir lengvai atpažįstamų vaizdų, atsigržia į išgyventus, su-kaupius ir talpius simbolinius daik-tinius įvaizdžius. Kantriai klijuoda-mas blizgučius jis atlieka savotišką aukojimą: sakralizuoją beskonius profaniškus niekniekius. Tam reikia intelektualios ir ironiškos dvasios – stebėti ir nesistebėti, kaip pasaulis nenuilstamai sakralizuoją vienus ir profanuoja kitus dalykus, o po to at-virkščiai.

Nemeikšis pasakoja, jog meno keliu pasuko ne apkertas didžiųjų tapytojų darbų, o visiškai atsitikti-nai. Tiesa, jis prisimena vienu metu užklupusį norą linijiniu piëšiniu pa-vaidzuoti objektą *tokį*, koks jis yra, pavyzdžiu, savo kairę batą. Manau, tai tapo jo ispareigojimu realybei, kurio lig šiol laikosi. Iš pirmo žvilgsnio, jis tarsi renkasi atsainaus visuomenės stebėtojo poziciją – kaip foto-grafas kad stebi pasaulį pro objektyvą sąlyginai nuo jo nusišalinęs. Ne-meikšis ir stebi, ir tiesiog būna pa-sauluje. Čia prisimenu Cézanne'ą, kaip ir Nemeikšis, kūrybą laikiusi būdu būti.

Nemeikšio kūryba gali būti vadi-na autobiografine (nemaišyti su autobiografiška!), dokumentine, ji-daugiai ypač (daiktūška prasme), daugiausiai su kūrybinėmis abstrahuota ir kartu konkreti. Panašiai kaip Jono Meko filmai. Pastarasis save vadina *film-ininku*, o ne kino kūrėju. Kol kas nerandu vieno taiklaus žodžio ori-ginaliai ir įvairiapusei Nemeikšio kūrybai įvardinti – tikiuosi, greitai kas nors jį ras.

Už lango dunksi fejerverkai Ko-vo 11-osios proga.

Ar filmas turi trukti dvi valandas

Pokalbis su Filipinų režisieriumi Lavu Diazu

Pernai „Kino pavasario“ rengėjai nepabijojo parodyti penkias valandas trukančio Filipinų režisieriaus Lavo Diazoo filmo „Norte. Istorijos pabaiga“, sulaukusio didžiulio žūrovų susidomėjimo. Šiemet „Kino pavasaris“ pristato jau du šio režisieriaus filmus – dokumentinius „Audros vaikus“ ir vaidybinių „Iš to, kas yra prieš“. Pasaulinį pripažintinamą pelnęs Lavas Diazas (g. 1958) dažnai vadinas ilgiausius filmus kuriančiu režisieriumi. Nuolatinė jo kūrybos tema – Filipinų istorija. Jų režisierius atkuria iš prisiminimų apie kančias, siaubą, neteisybę ir melą. Diazas rekonstruoja įvykius, tarsi atkurdamas neegzistuojančią kino kroniką. Tuo aiškinama ir ilga jo filmų trukmė. Filme „Iš to, kas yra prieš“ matome, kas įvyko dveji metai prieš prezidento Ferdinando Marcoso perversmą, kai 1972 m. buvo įvesta karinė padėtis.

Sankt Peterburge įvykės Vasilijaus Koreckio pokalbis su Lavu Diazu buvo išspausdintas www.colta.ru. Pateikiame jį sutrumpintą.

„Iš to, kas yra prieš“ veiksmas nukelia į generolo Marcoso perversmo išvakares. Iš pradžių paprašysiu trumpai apibūdinti filmo įvykių istorinį kontekstą ir tai, kaip dabar Filipinuose vertinamas Marcosas.

Požiūris į Marcosą Filipinuose dvejopas. Jis mirė 1989 metais, bet iki šiol išlieka svarbia politine figūra. Daugybė žmonių lojalūs Marcosui. Jei jis būtų gyvas, dabar lengvai vėl laimėtų rinkimus.

Marcosas buvo populistas – kairiosios ar dešiniosios pakraipos?

Kraštutinės dešiniosios. Fašistas. Net pavadinčiau jį teroristu. Jo populiarumą dabar pirmiausia galima paaiškinti ypatingu gyventojų tamsumu – dauguma paprasčiausiai nežino, kas būtent vyko jo diktatūros metais. Marcosas dukart iš cilės laimėjo prezidento rinkimus. Antrosios kadencijos pabaigoje jis panai-kino Konstituciją ir liko valdžioje dar 17 metų. Šie 17 metų – patys niūriausi Filipinų istorijos puslapiai. Tūkstančiai žmonių buvo nukankinti ir nužudyti. Marcosas užgrobė vieną šalies verslą, išvežė pinigus į Šveicarijos bankus. Trumpai tariant, jis buvo tipiškas diktatorius. Tačiau paliginti mažą iš tautos pagrobtų pinigų dalį išleido kelių, greitkelius, tiltų statybai, apskritai infrastruktūrai, todėl daugelis Filipinuose jo valdybą prisimena su nostalgija, esą tai „Marcosas sukūrė mūsų salį“. Tačiau tų kelių ir tiltų kaina buvo didžiulė. Mes praradome viską: kultūrą, vienuomenės institutus, moralinius orientyrus ir vertynes. Iki šiol viskas klostosi blogai. Marcosų klanas vis dar turi šalyje milžinišką valdžią. Jo žmona sėdi Atstovų rūmuose, sūnus – senatorius, duktė – gubernatorė. Kitąmet Marcosas jaunesnysis preten-duos i prezidento postą, gali būti, kad ir laimės. Jis aktyviai palaiko-

mas šalies šiaurinėje dalyje, kur visi buvo lojalūs ir jo tėvui. Kol šalį valdė Aquino klanas, padėtis page-rėjo, ekonomika vystosi, daug užsienio investicijų, bet Marcosai vėl ant slenkscio.

Filmo „Iš to, kas yra prieš“ herojai dažnai kalba apie artejančią apokalipę, ir mes taip pat pajuntame tą siaubą. Bet filme baimės prigimtis dvejopa. Viena vertus, tai mistinė vaiduokliai, miško dvasių ir nykštukų baimė, trumpai tariant – archaiška gamtos baimė. Kita vertus – nauja baimė, ateinanti iš miesto kartu su kariškais. Ar tos baimės visada lydejo Filipinus?

XX a. 8-ajame dešimtmetyje tokia baimė tikrai buvo. Gerai prisimenu viską persmelkiančio siaubo jausmą perversmo išvakarėse. Tačiau tai daryta specialiai – artejančio pragaro pojūtis buvo plano dailis. Siaubingi kauksmai, kurie girdėti naktimis miške už kaimo, sklidė iš tikrujų, bet esu išsitikinęs, kad tai buvo kariškai, slapta naktinis leidę siaubingo kauksmo įrašus. Mīslings žmogžudystės taip pat buvo karinio plano, kaip psychologiskai paveikti gyventojus, dalis, viskas kūrė rengiamo perversmo preteksta. Prieš karinę padėtį padaugėjo oficialių asmenų nužudymų, buvo padeginėjami pastatai Maniloje ir kaimuose.

Marcosas provokavo chaosą, kad pateisintų „tvarką ir teisingumą“?

Būtent. Vis dėlto jis buvo genialus politikas: sąmoningai provokavo chaosą, kad ir taip sudėtinga politinė padėtisaptaptų dar sudėtingesnė. Kaltė už viską vertė komunistams ir musulmonų sukilėliams iš Pietų. Žinoma, ir Maniloje tada vyko daug protestų, riaušių, kairieji studentai degino gatves Molotovo kokteiliais beveik kiekvieną savaitę. Komunistai ēmė igyti galios kaimuose, prasidejė ir dar vienas musulmonų sukilimo etapas. Bet Marcosas šias problemas privertė tarnauti sau.

Tačiau man pasirodė, kad tas siaubas kyla iš vidaus, kad filmo herojai giliai savyje nešioja egzistencinę baimę arba pesimizmą.

Kaip sako vienas filmo personažas, esmė – ne tvarka ir teisingumas, o nesirūpinimas žmonių poreikiais. Visais Marcoso valdymo metais, iki jų ir dabar pagrindinė Filipinų problema yra skurdas. 70 procentų gyventojų yra už skurdo ribos, milžiniškos masės – marginalizuotos. Ištisos filipiniečių kartos gyvena jausdamos savo nereikalingumą, su katastrofos nuo jauta, žmonės išsitikinę, kad viskas klostysis kuo blaugausiai. Niekas tavimi nepasirūpins, viskas, ką turi, – tavo laukas, tavo instrumentai, tavo jėgos. Gal filme šis niuansas ne toks aikškus dėl kalbos barjero, bet, tikiuosi, jis matomas.

Žinau, kad Jums svarbi Fiodoro

Dostojevskio kūryba. Dostojevskiui skurdas buvo esminės specifinės dvasinės būsenos, kurią išgyvena jo herojai, sąlyga. Man įdomu, kaip skaitomas Dostojevskis be rusiško konteksto. Juk jo filosofija stipriai remiasi dvemis specifiškomis rusų savybėmis – stačiatikių tikėjimu ir mazochistiniu pasididžiavimu, net malonumu, patiriamu iš menkybės ir nusizeminimo.

Tos dvi ypatybės, kurias jūs pavadinote išskirtinai rusiškomis, pas mus laikomos išskirtinai filipinietiskomis, ši būsena man gerai pažistama. Filipinai – 80 procentų katalikiška šalis, ir aš manau, kad katalikybė bei stačiatikiybė – du skirtinti to paties požiūrio į pasaulį variantai. Toks pat ir sadomazochistiškas požiūris į gyvenimą: mes taip įpratoome priekaičių, kurius sukeliai ir gamta, ir degradavusi politinė sistema, kad net jas pamilome. Sukuriau dailis, ikvėptus „Nusikaltimo ir bausmės“, labai norėčiau ekranizuoti „Idiotą“ ir „Pogrindžio užrašus“. Žinoma, kuriu filmus apie Filipinus, juk mūsų istorija, mūsų kultūra – mano vienintelis pagrindas.

Ar šalyje aktualus istorinės tiesos klausimas? Istorija juk dažnai tampa propagandos instrumentu, yra peržiūrima, perrašoma.

Mūsų politinė sistema menkai leidžia tautai išsivaizduoti istoriją.

Maždaug 80–90 procentų filipiniečių apie ją neturi jokio supratimo. Istoriją saugo 10 procentų – politikai, akademinių sluoksnių žmonės, menininkai. Tačiau politinis elitas neturi jokios aikščios ideologijos, atveriančios Filipinų ateities perspektyvas, jie nei socialistai, nei komunistai, kuriems būdingas tegu ir tendencingas, bet aikšus požiūris ir į ateitį, ir į praetitį, todėl elitas naujoja istoriją kaip akimirksnio politikos instrumentą, perpasakoją ją tai vienaip, tai kitaip, pasinaudodami žmonių tamsumu. Tai ne dialectika, kad esmė ne istorija, o vertėslas. Tačiau menas turi būti laisvas nuo tokios rinkos aprūbojimų.

Kaip rodote savo filmus Filipinuose?

Pogrindyme. Žmonės prašo DVD ir aš juos dalinu. Rodau universitete. Kino teatruse pas mus dižioji dalis filmų – holividiniai.

Tačiau Jūsų filmai trunka šešias valandas, čia jau kiekvienas kino teatras susimąstyti.

Man apskritai nesuprantamas tas ištitikinimas, kad filmas turi trukti lygiavisiu dvi valandas, o jei tu negali sutilti į tą laiką, vadinasi, tiesiog nemoki papasakoti istorijos. Juk akivaizdu, kad esmė ne istorija, o vertėslas. Tačiau menas turi būti laisvas nuo tokios rinkos aprūbojimų.

Juolab kad dar prieš šimtą metų žmonės galėjo skirti visą dieną Wagnerio operai.

Ką ten Wagneris! Pamenate, filmo pabaigoje mes rodome seną, islamo uždraustą ritualą – žmonės dainuoja *a capella*. Kaimuose šis dainavimas trukdavo maždaug parą per pertraukos! Visa tai jau praeitis... Mes privalome tai atkurti, grįžti prie savo kultūros, o ne prie tos, kurią mums sugalvojo Vakaruose.

Jums labiau patinka kurti nespalvotą ar spalvotą kiną?

Man tinka ir viena, ir kita. Malonu kurti spalvotą filmą, bet man artimesnis nespalvotas kinas. Jis jausmingesnis, gal net... žavesnis. Užaugau su nespalvotais filmais, tad man kinas – monochromiškas. Nenorėčiau teoretizuoti šia tema – tai greičiau vyksta jausmų lygmenyje. Monochromas – tai meilė.

„Iš to, kas yra prieš“

knygą, kurios reabilituoja Marcosą, neigia jo nusikaltimus. Jei kartosi tai pakankamai ilgai, žmonės patiks.

O ilgi kadrų – tai būdas nuraminti aktorių, leisti jam apsigyventi kadre?

Būtent! Aš apibrėžiu aktoriui perimetrą ir sakau: štai kadro erdvė, tu galis jame daryti, ką nori, esi jaime laisvas tol, kol išgirsti: „Nufilmuota!“ Aktoriai tikrai pajunta malonumą, jie nesijuaučia objektai, kuriais manipuliuoja režisierius, jie tampa laisvos valios subjektais, viisiškai kontroliuojančiais savo elgesį priešais kamerą. Be to, esu Andrius Bazino šalininkas ir manau, kad ilgas kadras leidžia režisieriu užkabinti giliau. Pasakyčiau, leidžia pamatyti realybę, tiesą. Visos tos manipuliacijos su kino vaizdu, kurių moko kino mokyklose, – montażas, spalvu korekcija, īgarsinimas, pergarsinimas: aš tuo nenoriu užsiimti. Ankstyvuosiuose filmuose dar naudojauši šiaisiais instrumentais, darbar – ne. Jie naikina tiesą.

O kas yra tiesa?

Na, nežinau.

Bet juk greičiausiai susidūrėte su šiuo klausimu, kai skaitėte Bibliją?

Biblijos as ir neskaičiau. Bet visi mano darbai, visa mano kova – tai kova už tiesą. Tiesos paieškos. Noras suprasti žmogų. Suprasti, kaip veikia viena ar kita sistema. Kodėl mes esame čia – amžinas klausimas. Mes visada abejojame, dvejojame.

Gal tiesa – intelektualių abejonių nebuvimas? O gal tiesa – vidinis pojūtis?

Gal ir viena, ir kita. Kūnas nemeluja, bet paskui pradedi racionalizuoti savo pojūcius, juos vertinti, teisinti savo veiksmus, poelgius. Tačiau visa tai – apsaugos mechanizmai. O tu vis tiek esi niekas, vis tiek užsiimi paeiksmis. Štai neabejotina mūsų klasienės egzistencijos tiesa.

Vadinasi, abstrakcijos – tai iliuzijos, blogis? Beje, Dostojevskui blogio šaltinis – intelektualios teorijos, visokios mintelės.

Tai tiesa. Fašizmas prasidėjo nuo to, fundamentalizmas prasidėjo nuo to, visos perversiškos ideologijos prasidėda nuo to. Tu kuri teorijas, kaip sutvarkyti gyvenimą, paskui ei nišiek tiek toliau... Po galais, užduodate sudėtingus klausimus, bet juk aš iki šiol bandau suprasti, kas yra kinas! Jis man iki šiol yra mīslė: kas tai, kaip jis kurti? Aš vis dar mokauši, vis dar bandau suprasti...

PARENGÉ K. R.

Fenomenų keliais

Naujo „Kino“ skaitymo malonumai

Pirmasis šių metų žurnalo „Kinas“ numeris įskaitytojų rankas pateks atsinaujinės – naujas maketas, kino istorijos testas skaitytojams – tik permainų pradžia. Tačiau struktūra nesikeičia, kaip ir tikslas – pristatyti bei kritiskai aptarti, ivertinti svarbiausius kino reiškinius, renginius, filmus.

Pirmasis didelis šių metų renginys – „Kino pavasaris“ šiemet švenčia savo dvidešimtmetį. Žinoma, tai dar ne jubiliejas, bet tikrai graži data. Tačiau ratas apsisuko: pirmajame „Kino pavasaryje“ svečiavosi Leos Caraxas, šio prancūzų kino kūrėjo retrospektyvą festivalis rengia ir šiemet. Apie Caraxą naujame „Kine“ parašė Neringa Kažukauskaitė. Straipsnyje „Tiltas, jungiantis vietas ir žmones“ ji apibendrino Caraxo kūrybos ypatumus, jo stilium ir požiūrij į kiną, kurį apibūdino taip: „Tai būdas suvokti save ir pasaulį, bendrauti su savimi ir kitais.“ Regis, toks požiūris būtų artimas ir didžiajam vartotoj kultūros kritikui Pierui Paolo Pasolini. „Kino“ viršelyje – Willemas Dafoe, kuris suvaidino režisieriu Abelio Ferraros filme „Pazolinis“. Šį filmą taip pat rodys „Kino pavasaris“.

Festivalio programoje daug filmų, kurie padės suprasti pasaulį ir save. Pirmuojuose „Kino“ puslapiuose trumpai pristatoma, i ką verta atkreipti dėmesį. Sąrašas ilgas, išsirinkti bus nelengva. Juolab kad laukia ir dar viena retrospektyva, skirtinga

gangsterių kinui. Ši svarbų kino reiškinį, sunkiai sutelpantį į atskiro žanro rémusp, „Kine“ išsamiai nagrinėja Aistė Račaitytė. Straipsnyje „Makbetas su šautuvu, arba Sekant gangsterių keliais“ ji analizuoją žanro pradžią, atsiradimo priežastis, poveikį Holivudui. Filmai apie gangsterius kaip jokie kiti leidžia suvokti JAV kino istorijos bei amerikiečių mentaliteto subtilybes, daug dėmesio straipsnyje skirta ir gangsterio-idealau vartotojo portretui. Nepamirštas ir gangsterių pėdsakas Europos kine, ji gerai atspindės ir „Kino pavasario“ retrospektyvos filmai.

Lietuvoje „Kino pavasaris“ – pirmoji metų kino šventė, tačiau pašauliniai festivaliai metai prasideda ankstiau. Linas Vildžiūnas sausį lankesi Roterdame – ten vis dar rodomas komercijos dėsniams nepaklūstantis kinas. Gediminas Kukta siemet nusivylė svarbiausiu trumpo metražo filmų festivaliu Klermone-Ferane. Manęs tai nestebina, nes pasutiniais metais trumpas metražas taip pagrindine kino grafomanų platforma, beje, ir pas mus, Lietuvos. Živilė Pipinytė geru filmų šiemet pamatė Berlyne. Daži straipsniuose aptartu filmų rodys ir „Kino pavasaris“, tad žurnalo skaitytojai galės operatyviai palyginti išpūdžius.

Berlyne įvyko ir europietiška Alantės Kavaitės filmo „Sangailės vasara“ premjera. Jame suvaidinusi Aistė Diržiūtė dalyvavo jaunus aktorių reklamuojančioje Europos

programoje „Shooting Stars“. Berlyno išpūdžiai aktorė pasidalijo su Jore Janavičiūte.

Kitas „Kino“ aktoriaus portretas skirtas amerikiečiui Adamui Driveriui, išgarsėjusiam po vaidmens televizijos seriale „Merginos“. Tačiau portreto autorė Dovilė Raustytė primena ir įdomiausius aktorių vaidmenis kine, ir jo neįprastą kelią į kiną, kuri pabrėžia ir straipsnio pavadinimas „Jūrų pēstininkas, svajojės apie cigaretę ir aktorystę“.

Su „Kino teatro“ rubrika recenzuojami įdomiausi ekranuose šiemet pasirodę filmai. Ieva Toleikytė rašo apie Kornelio Mundruczó „Baltą Dievą“, Mantė Valiūnaitė recenzuoja pernykštį Kanų laureatą – Nuri Bilge Ceylano „Žiemos miegą“, Agnė Mickevičiūtė – Damieno Chazelle'o „Atkirti“, Monika Gimbutaitė – Noazzo Deshe's „Baltą šešėli“, Gediminas Kukta – Bennetto Millerio dramą „Foxcatcher“, Ramūnas Pronkus – Rubeno Ostlundu „Forcė Majeure“. Iš visko sprendžiant, metų pradžia kino teatruse – visai neblogo. DVD reikalai daug blogesni, tuo galima įsitikinti ne tili perskaicius Ramūno Prockaus apžvalgas – i jas pateko Igno Jonyno „Lošėjas“, Woody Alleno „Ménages magija“, Davido Ayero „Iniršis“ ir Lasse's Halstroomo „Šimto žingsnių kelionė“. Aš net ir šių DVD nerandu: parduotuvėje prie namų – tik rusiški kriminaliniai serialai.

„Lietuvių filmoteka“ tradiciškai skirta pesimistams. Gediminas Kukta net neslepia, kad jo recenzuoja Roberto Mullan filmas „Mes dainuojim“ yra tik „padriki vaizdai, kurie norėjo būti filmu“. Agnė Mackevičiūtė, regis, taip pat neapsidžiaugė pamačiusi Rimvydo Čekaviciūs dokumentinį filmą „Arvydas Sabonis.11“, nes, jos žodžiais tariant, „vulgariaijs juokeliai iškaišytas A. Sabonio laimėjimų vainikas tiesiog diskredituoja šią asmenybę“. Ramūnas Pronkus pasižiūrėjo Ričardo Marcinkaus ir Simono Aškelavičiaus „Traukinio apiplėšimą, kurį įvykdė Saulius ir Paulius“ ir karčiai sako, kad „anksčiau buvo laukiama, kada gis pasirodys lietuviškas filmas, dabar laukiama, kada nepasirodys“. Tomas Oičenka Juliusas Paulikas „Nepatyrusio“ recenziją pradeda tiesiai: „Filmo iš esmės neverta nė analizuoti – jis tragedių blogas. Tik Nijolė Andrijauskienė atlaidėsne – Valentu Aškinio ir Reinio Kalnaelio animaciniam filmė „Aukso žirgas“ ji įžvelgė ir teigiamų dalykų. Tačiau, matyt, nenustebins ir atsiplėpimai apie Lenkijos kino teatruose pasirodžiusi Emilio Velyvio filmą „Directed. Už Lietuvą!“. Fragmentai iš lenkų kritikų recenzijų, deja, patvirtina, kad kaimynų mūsų filmas nesužavėjo. Apie tai, kaip vertinti sovietmečiu kurtą lietuvių kiną, feljetone „Istorija be tuščių“ rašo Živilė Pipinytė, bet man vis dažniau atrodo, kad dabar kuriams

filmai tikrai atsirado iš tuščumos.

Blogi filmai nuteikia liūdnai, tačiau nėra nicko malonesnio už pokalbius apie gerą kiną. Kad jis gali būti rimtų svarstyti ir apmąstyti objektu, liudija Neringos Kažukauskaitės straipsnis apie Andre Bazinan – ontologinės kino teorijos autorių. Pokalbyje su Nariumi Kairiu savo mintimis apie dokumentinį kiną pasidalijo Lietuvoje itin populiarus režisierius Sergejus Loznica. Išsiminėja jo mintį, kad asmeniškas filmo suvokimas ir interpretacija nebūtinai turi sutapti su autorius idėja. Pasak režisieriaus, tai „yra kinų fenomeno esmė“.

Naujasis „Kinas“ rašo apie skirtus fenomenus, bet jie visi yra daugiau ar mažiau kinas.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Rodo TV

Savanaudžiamas viskas gerai

Vakar prasidėjo „Kino pavasaris“, vadinasi, televizoriui neliks laiko. Tikiuosi, kad ne tik Vilniuje, bet ir visur, kur galima pasisiūrėti gerų filmų nostalgiją žadinančiame dieleliame ekrane. Bent jau aš esu nuo jo priklausomas lyg alkoholikas nuo stiprių gėrimų. Ypač nuo televizorių norisi pabėgti po ilgai trukusios rinkimų agitacijos bei pergalinę praėjusio sekmadienio reportažų per beveik visus lietuviškus kanalus. Žinoma, rinkimai nieko nepakeis, tai akivaizdu, kai pasisiūri į kauniečių pasirinkimą. Šiemis ir toliau imponuoja chamai – nesvarbu, ar tas chamas ubagas, ar turtuolis. Bijau, kad likusiems tautiečiams taip pat patinka chamai (Gargždų gyventojams tai jau tikrai), tik jie žino, kad geriau apsimesti liberalais (vaizdelis gražesnis), todėl renkasi tiesiog demagogus, žadančius, kad viskas bus gerai (ypač jei esi savanaudis ir tuo didžiuojiesi). Beje, savaip tai puikus šūkis: būk egoistas ir viskas bus gerai. Naujasis Vilniaus meras visą sekmadienį (ir ne tik) vakarą kaip užsuktas kartoj, kad vilniečiai nori patys spręsti savo problemas. Išgirdės ši teiginį bene dešimtą kartą, prisiminiau kitą politiką, kuris kartojo, kad kiekviena virėja gali valdyti valstybę. Ko jau ko, bet virčę mūsų televizijose kasdien pasirodo

„Žudymo aktas“

tikrai daug, beje, kaip ir politikų.

Vis dėlto abejoju, ar politikams verta rekomenduoti svarbiausią ateinančios savaitės filmą – Joshua Oppenheimerio „Žudymo aktą“ (LRT kultūra, 25 d. 23 val.), nes dauguma jo veikėjų taip pat įsitikinę, kad valdžia turi būti paprastu žmonių rankose. Ją gavę Indonezijos valgisiai ir siaip įtarini piliečiai netrukė pademonstruoti savo galią. „Žudymo aktas“ – sukrečiantis filmas apie tikrą genocidą (tikrai ne apie tą, kuri minėta iškyrus LRT laidos „Mūsų laisvės metai“ anonsas). Jis apie masines žudynes, kurios XX a. 7-ajame dešimtmetyje vyko Indonezijoje, generoliu Sucharto įvykdžius karinį perversmą ir atėjus į valdžią.

Oppenheimeris pribloškia žiūrovus ne žudynių vaizdais (nors aukų būta keli milijonai), greičiau atvirkšciai – jis leidžia pažvelgti į žudiko vidų, pamatyti jo materializuojan-

tus sapnus, košmarus ir svajones, išistikinti jo prisiminimų realumu. Ir tai sukrecia labiau už lavonų kalnus. Filmo veikėjas – 72-ejų Anvaras Kongo, kuris prieš pussimtį metų žudė, degino, prievertavo visus kitaminčius, bet pirmiausia komunistus ir inteligenčius. Dabar jis – gerbiamas ir iki šiol įtakingas savo šalyje žmogus – prieš kamerą rodo, kaip smaugę žmones, bando paaškinti režisieriui ir sau, kodėl tai vyko, ką jautė tada ir ką prisimena dabar. Kadaise smulkus gangsteris ir didelis sinefilas, kartu su kitaip panaišais sadistais atėjės į pagalbą armijai ir pasivadinęs „laisvu žmogumi“, žudydamas Kongo jautėsi tarsi amerikietiškų filmų herojus. Oppenheimeris leidžia jam tapti realiu filmo personažu ir net sukuria jo sapnų dekoracijas.

Režisierius nuosekliai plėtoja vius filmo motyvus (valdžios, kino,

oper) uždrausta artintis prie buvusių žmonos, bet vyras nusiteikę pozityviai ir rengiasi pradeti gyvenimą iš naujo, net sutinka lankytis pas psychologą. Nesenai našle tapusi Tiffany (Jennifer Lawrence) permiegojo su savo kolegomis bei kolegėmis ir nuolat laužo visas taisykles. Russellas rodo, kaip šie žmonės susitinka ir bando kartu nugalėti problemas. Skamba banaliai, kaip iš moterų žurnalo? Tačiau „Optimisto dienoraštis“ ne tiems, kurie iš kino laukia originalių sprendimų. Jis tiems, kurie tikiai, kad viskas gali būti gerai. Amerikiečiai tokio tikėjimo moka įkvėpti ne žodžiais, bet vaizdais.

Tačiau vienas originaliausiai amerikiečių komikų Robinas Williamas tą tikėjimą prarado. Besiilginčiems pernai išėjusio aktoriaus TV3 šivakar (20 d. 22.50) parodys vieną paskutinių jo filmų – Philo Aldeono Robinsono „Pikčiausią žmogų Bruxline“ (2014). Tai taip pat pernai mirusio Izraelio režisieriaus Assi Dayano filmo „92 pono Baumo minutės“ (1997) perdirbinius. Siužetas gana girdėtas: gydytoja praneša itin nemaloniam ligoniu, kad jam liko gyventi pusantrus valandos. Su pratusi, kad suklydo, moteris ieško ligonio, o šis per likusį laiką nusprendė ištaisyti visas klaidas. Gaila, bet, manau, ir šiekart pasivirtins taisyklė – visada geriau žiūrėti originalą. Žinoma, kine.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos	Galerija „Aidas“	Galerija „Meno parkas“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	<i>Trakų g. 13</i> iki 24 d. – Vyganto Paukštės tapyba	<i>Rutušės a. 27</i> Židrijos Janušaitės paroda „Vienatvės. Prisilietimai“	Dailė
Nacionalinė dailės galerija	<i>Gedimino pr. 43</i> Zenono Nekrošiaus ir Virgilijaus Usinavičiaus paroda „Keliai į Laisvę. Lietuva 1988–1991 metais“	<i>Juliujos Pociūtės „Trys atspindžio pusės“</i>	VDA tekstilės galerijoje „Artifex“ (Gaono g. 1, Vilnius) Aurelija Maknytė įkurdino „Tėvų kambarį“. Tačiau čia nerasisite nei kitokių laikų interjero rekonstrukcijos, kuri veiktu kaip laiko māsina, nei Alisos veidrodžių karalystės. Baldai tiktau du ir abu dviprasmiški, kaip ir visi kiti čia esantys objektai – laikraščiai, iškarpos, dienoraščiai, kinas. Jei pirmasis impulsas tévams nežinant narstyti po jų kambarį (gal ir) buvo tų autoritetingų suaugusiųjų paslapty, tai jų nustelbti susidūrimas su anapusybė, tykančia visų pasaulyo vaikų bendraujant su tévais. Paroda ītraukia į kitų žmonių pasakojimus, kurie paskui tēsiasi, atsinaujina ir persipina su paties žiūrovo gyvenimu.
Vilniaus paveikslų galerija	<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 24 d. – Dainius Trumpio paroda „Langai“	Kauno fotografijos galerija	Muzika
<i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Algirdo Petruolio (1915–2010) gimimo šimtmecio paroda „Pustonių tartai paletėje“	Šv. Jono gatvės galerija	<i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> Remigijaus Treigio paroda „Fotografijos“	Kovo 21 d. 19 val. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje skambės išpudinga XX a. pirmosios pusės kūrinių programa. Su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru pasirodys dirigentas iš Prancūzijos Olivier Grangeanas. Koncerte, pavadintame „Simfoniniai fejerverkai“, LNSO su Kauno vals-tybiniu choru bei solistais Julija Stupnianek (sopranas), Tomu Pavilioniu (tenoras) ir Steiniu Skjervoldu (baritonas) atliks monumentalią Sergejaus Rachmaninovo poemą „Varpai“ (1913), taip pat Igorio Stravinskio orkestrinę fantaziją „Fejerverkai“ ir Alberto Roussello Simfoniją Nr. 3 (1927).
Radvilių rūmai	Galerija „Arka“	Galerija „Auksko pjūvis“	Teatras
<i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“ Paroda „Senųjų ikonų paslaplys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagroba, grąžinta, papildyta“	<i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 21 d. – Juozapo Miliūno pastelės darbų paroda „Tylos garsai“ 5-oji Lietuvos kaligrafijos ir rašto meno paroda, skirta Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo ir lietuviškos spaudos atgavimo 110-osioms metinėms Paroda „Moteris žanru žaismėje“	<i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Luisės Milewski koliažų paroda „Interjerai“ iki 27 d. – Virginijos Ridikaitės-Laužadienės keramikos paroda „Š mano sodo“	Kovo 27, 28 d. 18.30 Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje įvyks labiausiai laukta šio sezono premjera – „Didvyrių aikštė“. Spektaklį pagal Thomaso Bernhardo to paties pavadinimo pjesę su lietuvių aktoriais pastatė lenkų režisierius Krystianas Lupa, jo spektaklis „Persona. Marilyn“ rodytas 2009 m. „Sirenu“ festivalyje.
Taikomosios dailės muziejus	Galerija „Meno niša“	VDU menų galerija „101“	Kinas
<i>Arsenalo g. 3A</i> Paroda „Maištasis buduare“ (XX a. aštunto dešimtmecio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos) Paroda „Absoliuti tekstile. Nuo ištakų iki XXI a.“	<i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 21 d. – Marytės Dominaitės paroda „reVizija“	<i>Laisvės al. 53</i> Simono Welcho paroda „Perkėlimai“	Ką tik atidarytame 20-ajame „Kino pavasaryje“ – rusų režisieriaus Andrejaus Zviagincevo filmas „Leviatanas“ (šeštadienį, kovo 21 d., 11 val. „Forum Cinemas Vingis“).
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	Lietuvos dailininkų sajungos galerija	KLAIPÉDA	
<i>A. Gošauto g. 1</i> Retrospektivinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija Paroda „Jonas Rimša (1903–1978). Ugnies ir džiunglių magija“	<i>Vokiečių g. 2</i> iki 26 d. – Eglės Einikytės-Narkevičienės skulptūrinės keramikos paroda „Tyras“	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija	
Lietuvos nacionalinis muziejus	Vilniaus rotušė	KKKC parodų rūmai	
Naujasis arsenala	<i>Didžioji g. 31</i> Paroda „Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografiniai“	<i>Aukštajoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Lino Jusonio tapybos paroda „Anapus laiko, laukiant, kol tai nutiks“	
<i>Arsenalo g. 1</i> Seniosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė Paroda „Kovo 11-oji. Atkurtos Nepriklausomos Lietuvos apdovanojimai“	Alfonso Budvycio (1949–2003) fotografijų paroda „Škalbinga tyla“	KKC parodų rūmai	
Kazio Varnelio namai-muziejus	<i>Didžioji g. 10/2</i> Arnoldo Schönbergo centro (Viena) parengta paroda „Jaunasis Schönbergas Vienoje iki 1900-ųjų“	<i>I. Kazakevičiaus ir Vido Poškaus projekto „Remake, arba Meno terminalas: Melancholia.LT“ paroda</i>	
<i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė“	Aukštajoji g. 3/3a	
Vilniaus gynybinės sienos bastėja	Prancūzų institutas	Solomonu Teitelbaumo tapybos darbų paroda „Gėriu ir blogio sankirtoje“	
<i>Bokšto g. 20</i> Dailininkų sajungos pilietiškumo akcija „Laisvė – tai mes“, skirta Lietuvos valstybingumo ir nepriklausomybės šventėms paminėti	<i>Didžioji g. 1</i> Spaudos šaržų paroda „Ar galima iš visko juoktis?“	Andrius Liuk skulptūrų paroda „Donna nuda“	
Bažnytinio paveldo muziejus	Kaunas	ŠIAULIAI	
<i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus	„Laiputų galerija“	
Galerija „Kairė-dešinė“	<i>V. Putvinskio g. 55</i> Adolfo Vaičaičio paroda „Pilnatis“, skirta dailininko 100-osioms gimimo metinėms	<i>Žemaitės g. 83</i> Andrius Liuk skulptūrų paroda „Donna nuda“	
<i>Latako g. 3</i> iki 28 d. – Lenkijos menininkų Sławomiro Čwieko, Paweł Kwiatkowskio ir Krzysztofo Tomalskio grafikos paroda	M. Žilinsko dailės galerija	Dailės galerija	
Vilniaus dailės akademijos galerijos	<i>Neprirklausomybės a. 12</i> Mykolo Žilinsko 110-osioms gimimo metinėms skirta paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnių: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“	<i>Vilniaus g. 245</i> Tautodailės paroda „Tradicijos dermė: žemaitiškas užsišypimas, aukštaičiškas santūrumas“	
Parodų salės „Titanikas“	<i>Didžioji g. 16</i> Gintaro Kamarauskio paroda „Vakar dienos dėlionės“ (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)	Sauliaus Tamulio kaukės	
<i>Maironio g. 3</i> iki 28 d. – Jūratės Stauskaitės paroda-akcija „Judešiai“	Paroda „Aliutė. Dailininkės Aliutės Mečys asmenybė ir kūryba“	<i>Olės Plungienės ir Aurelijos Norvalaišienės tekstilė</i>	
Baltarusijos valstybinės menų akademijos paroda „Laiškai“	Kauno paveikslų galerija	Spektakliai	
Galerija „Akademija“	<i>K. Donelaičio g. 16</i> Gintaro Kamarauskio paroda „Vakar dienos dėlionės“ (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)	VILNIUS	
<i>Pilies g. 44 / 2</i> iki 28 d. – Dovilės Bagdonaitės, Karolinos Voicechovskojos ir Ievos Paliukaitytės paroda	Nacionalinis operos ir baletų teatras	Nacionalinis operos ir baletų teatras	
Tekstilės galerija „Artifex“	<i>V. Putvinskio g. 64</i> iki 29 d. – Aldonos Keturakienės paroda „Jos kūryba“	<i>Didžioji salė</i>	
<i>Gaono g. 1</i> Aurelijos Maknytės projektas „Tėvų kambariai“	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	<i>20 d. 18.30 – PREMJERA! Th. Bernhardo „DIDVYRIŲ AIKŠTĖ“. Rež., scenogr., ir šviesų dail. – K. Lupa, kost. dail. – P. Skiba. Vaidina V. Masalskis, V. Kuodytė, E. Mikulonytė, A. Sakalauskas, D. Kazragytė, V. Rumšas, N. Bulotaitytė, V. Anužis</i>	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Keramikos muziejus	Mažoji salė	
<i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	<i>Rotušės a. 15</i> Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos paroda iki 29 d. – Marijos Griniuk (Danija) paroda	<i>20 d. 19 val. – PREMJERA! W. Szymborskos „MOTERS PORTRETAS“. Rež. – D. Michelevičiūtė</i>	
		<i>21 d. 16 val. – M. Mayenburgo „AKMUO“. Rež. – A. Jankevičius</i>	
		<i>22 d. 16 val. – J. Jokelos „FUNDAMENTALISTAI“. Rež. – J. Vaikus</i>	
		<i>24 d. 18 val. – Žemaitės „TRYS MYLIOMOS“. Rež. – A. Latėnas</i>	
		<i>25 d. 18 val. – E. Scarpettos „VARGŠAI. ARISTOKRATAI“. Rež. – P.E. Landi</i>	

21 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „VILKAS IR OŽUKAI!“ Akt., rež., dail. – L. Zubė (teatras „Lino lėkės“)	22 d. 12 val. – PREMJERA! „PASLAPTINGA NAKTIS“ Rež. – J. Jukonytė
22 d. 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „STEBUKLINGAS SODAS“ Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	24 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“ Rež. – D. Rabašauskas
24 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAUŠ ŽEMĖ“ Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	Kauno lėlių teatras 21 d. 12 val. – PREMJERA! A. Žiurauskas ir S. Bocullo „MOLINIS SAPNAS“ Rež. – A. Žiurauskas
25 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „59'ONLINE“ Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Mačiliūnaitė (jaunujių scenos menininkų programa „Atvira erdvė'13“)	22 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“ Rež. – A. Stankevičius
26 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „CONTEMPORARY?“ (jaunujių scenos menininkų programa „Atvira erdvė'13“)	KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras 21 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – PREMJERA! H. Ibseno „LAUKINĖ ANTIS“ Rež. – R. Rimeikis
Keistuolių teatras 20 d. 19 val. – „DIAGNOZĖ: VISIŠKAS RUDNOSIUOKS“ Rež. – V.V. Landsbergis 21 d. 12 val. – „MAMULĖ MŪ“ Rež. – A. Sunklodaitė	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras 20 d. 18.30 – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJO“
21 d. 19 val. – „ATLEISK JIEMS – JIE NEŽINO, KAŽ DARO“ (pagal G. Boccacio „Dekameroną“) Rež. – E. Kižaitė 22 d. 12 val. – „ATSARGIAI – ŽIURKIUS!“ Rež. – A. Sunklodaitė	21 d. 18.30 – „ALTORIŲ ŠEŠELYS“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną) 22 d. 13 val. – A. Kučinsko „MAKARONŲ OPERA“
KAUNAS Kauno dramos teatras 20 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“ Rež. – A. Jankevičius 21, 22 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! „MECHANINĖ ŠIRDIS“ (pagal M. Malzicu romaną „Mechaninė širdis“). Rež. – A. Areima	ŠIAULIAI Valstybinis Šiaulių dramos teatras 20 d. 18 val. – „URVINIS ŽMOGUS“ Vaidina G. Savickas (Idio teatras)
21 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – K. Marčiulyno-Bohaengo „AUKSINĖ ŠVENTYKLA“. Rež. – E. Mikulionytė ir K. Marčiulynas-Bo Haengas (teatras „Jaja“) 22 d. 19 val. <i>Mažoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELI PJŪVIS“ Rež. – V. Malinauskas 24 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – R. Gary „AUŠROS PAŽADAS“. Inscenacijos aut. ir rež. – A. Sunklodaitė 26 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – T. Murphy „Sugrįžimas“ Rež. – A. Pociūnas (Klaipėdos dramos teatras)	22 d. 18 val. – PREMJERA! D. Čepauskaitė „KAŠTONE“ (pagal A. Čechovo apskrymą). Rež. – A. Lebeliūnas 26 d. 18.30 – Teatralizuotas ekraniuotas muzikinis vakaras „Angelai ir demonai“
Kauno valstybinis muzikinis teatras 20 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJO“ Dir. – J. Janulevičius 21 d. 18 val. – „NOTRDAMO LEGENDA“. Insc. aut. ir choreogr. – A. Jankauskas, dir. – J. Janulevičius 22 d. 12 val. – E. Chagagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis 22 d. 18 val. – J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis 24 d. 18 val. – „DEVYNBĖDŽIAI“ (Valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“) 25 d. 18 val. – „VERONIKA“ (Klaipėdos muzikinis teatras) 26 d. 18 val. – G. Kuprevičiaus „UGNIES MEDŽIOKLĖ SU VAROVASI“. Rež. – G. Padegimas (Alytaus miesto teatras)	PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 20 d. 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“ (pagal L.M. Montgomeri romaną). Rež. – A. Gluskinas 21 d. 18 val. – N. Simono „BASOMIS PARKE“. Rež. P. Stoičevas 22 d. 18 val. – Molière'o „TARTIUFAIS“. Rež. – D. Kazlauskas 26 d. 18 val. – S. Osten, P. Lysanderio „MEDĖJOS VAIKAI“ Rež. – A. Gluskinas
Kauno kamerinis teatras 21, 22, 28, 29 d. 18 val. – PREMJERA! „RAGANOSIS“ (E. Ionesco pjėsė motyvais). Rež. – R.A. Atkočiūnas, komp. – G. Puskunigis. Vaidina J. Baranauskas, S. Bladženauskaitė, J. Čepulis, V. Gasiliūnas ir kt. 25 d. 10, 12 val. – D. Čepauskaitės „TRYSENARSŪS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Rubinovas 25 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas 26 d. 17.30, 20 val. – „VILKAS NETRUKUS BAIGSIS“ (kūrėjai ir atlikėjai „Liūdnių slibinai“; V. Kublinskas, A. Lasytė, D. Vaitiekūnas)	Koncertai Lietuvos nacionalinė filharmonija 20 d. 18 val. <i>Kauno valstybinė filharmonijoje</i> , 21 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – simfoninės muzikos koncertas „Simfoniniai fejerverkai“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai J. Stupnianek (sopranas), T. Pavilionis (tenoras), S. Skjervold (baritonas). Dalyvauja Kauno valstybinis choras. Dir. – O. Grangeanas. Programoje I. Stravinskio, A. Rousselio, S. Rachmaninovo kūrinių 22 d. 10.30 <i>Vilniuje, Filharmonijos Mažojoje salėje</i> – edukacinė programa – atvira repeticija. S. Petreikis (multiinstrumentalis), D. Petreikis (gitarė) 22 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – teatralizuotas koncertas visai šeimai. „Hanso Kristiano Andersen pasakų dirbtuvėse“. S. Zajančauskaitė (fortepijonas), J. Aleknavičius (fortepijonas), P. Gefenas (fleita), S. Pavilionytė (fleita). Aktooriai A. Pukelytė, A. Kazanavičius 22 d. 13 val. <i>Visų Šventyjų bažnyčioje</i> , 22 d. 18 val. <i>Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinių) bažnyčioje</i> – Čiurlionio kvartetas. Programoje J. Haydno „Septyni paskutiniai mūsų Išganytojai žodžiai ant kryžiaus“, op. 51. Skaitoma sakralinė poezija bei proza 22 d. 16 val. <i>Taikomiosios dailės muzicuojant</i> – Vtarautinis J.S. Bacho muzikos festivalis. Antra programa. J.S. Bachas ir jo sūnūs. Festivalio orkestras „Musica humana“.
Kauno mažasis teatras 20 d. 19 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“ Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas 21 d. 18 val. – PREMJERA! M. Valiuoko „BARAKUDU MEDŽIOKLĖ ŽALIEMS“. Rež. – M. Valiukas	Solistai S. Liamo (sopranas), S. Skjervoldas (baritonas-bosas), U. Čaplakaitė (fleita), A. Vizgirda (fleita), R. Grakauskaitė (smuikas), G. Beinartytė (altais), G. Lukšaitė-Mrázkova, B. Vaitkus (klavesinas). Dir. – A. Vizgirda

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Apie pulkų ir mergeļų : [autobiografinis pasakojimas] / Undinė Nasvytytė ; užraše Loreta Paškevičienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 262, [2] p. : iliustr., portr. – Tiražas 2200 egz.. – ISBN 978-609-01-1739-2 (jr.) : [9 Eur 1 ct]

Begaris skambutis : esė / Kęstutis Navakas. – Vilnius : Tyto alba, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 214, [2] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-466-085-6

Brangus gyvenime : [apsakymai] / Alice Munro ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalytė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 305, [3] p.. – Tiražas 800 egz.. – ISBN 978-609-01-1516-9 (jr.) : [7 Eur 59 ct]

Brydė rytmetyje : romanės / Alfonsas Danys. – Vilnius [i.e. Kaunas] : [Diremta], 2014 (Kaunas : Diremta). – 302, [2] p.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-9955-905-25-7

Dievas visada keliauja incognito : [romanas] / Laurent Gounelle ; iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskytė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 357, [2] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-0468-2 (jr.) : [8 Eur 58 ct]

Gunda : romanės / Rūta Mataitytė. – Vilnius : Tyto alba, 2015 (Vilnius : Standartų sp.). – 342, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-466-076-4 (jr.)

Laiko gijos : [romanės] / Marika Dueñas ; iš ispanų kalbos vertė Alma Naujokaitienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 579, [3] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1606-7 (jr.) : [11 Eur 66 ct]

Laukinė : [kelionių, kuri išlaivinus moters sielą] / Cheryl Strayed ; iš anglų kalbos vertė Vaida Ječienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 424, [3] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-403-774-0 (jr.)

Mano Didžioji Nuodėmė, žurnalistika / Audronė Urbanaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Spauda). – 434, [2] p.. – Tiražas 5000 egz.. – ISBN 978-609-01-1717-0 : [6 Eur 53 ct]

Mano gyvenimo proza ir poezija : (prisiminimai, įvairūs rašiniai, eilėraščiai) / Živilė Guogytė. – [Vilnius] : [BMK leidykla], 2015 (Vilnius : BMK I-kla.). – 343, [1] p.. – Virš. ir nugar. antr.: Mano gyvenimo poezija ir proza. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-468-033-5

Maro diena : fantastinis romanės (stimpankai) : [knygos „Vilko valanda“ tėsinys] / Andrius Tapinas ; [dailininkė Eglė Zioma]. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 436, [4] p. : iliustr.. – Tiražas 10 000 egz.. – ISBN 978-609-01-1727-9 (jr.) : [9 Eur 60 ct]

Namas prie jūros : romanės / Santa Montefiore ; iš anglų kalbos vertė Renata Valotkienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 436, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1001-0 (jr.) : [9 Eur 21 ct]

Pamišelis : jo parabolės ir eilėraščiai / Kahlil Gibran ; iš anglų kalbos išvertė Jolanta Kriūnienė. – Kaunas : Verba vera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 79, [1] p. : iliustr.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-609-402-007-0 (jr.)

Šimtažidė verba šimtažodė : eilėraščiai / Marija Dalia Kavaliauskienė. – Perloja, Varėnos r. : Atmena, 2014 (Perloja, Varėnos r. : Atmena). – 179, [1] p.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-9986-696-11-7

Širdies paletė : eilėraščiai, paveikslai / Stasys Juškus. – Vilnius : Jandrijia, 2014 (Vilnius : Standartų sp.). – 87, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-9955-431-51-5

Trys mano vieninteliai : romanės / Jolita Herlyn. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 283, [4] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1248-9 (jr.) : [9 Eur 71 ct]

Vargdieniai : romanės / Victor Hugo ; iš prancūzų kalbos vertė Pranas Povilaitis ; [knygoje panaudotos XIX a. leidimo graviūros]. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], 2015 ([Vilnius] : BALTO print). – 1110, [1] p. : iliustr.. – (Geriausia iš geriausių literatūros klasikų, ISSN 2335-7886). – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-403-511-1 (jr.)

Viltis miršta paskutinė : [eilėraščiai] / Irena Gribulytė-Rimkevičienė. – Vilnius : Apyausris, 2014. – 176, [2] p.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-9955-609-70-4

Žavusis knygesnystės kryžius : eseistinai mąstymai, prisiminimai / Leonas Balčiūnas. – Kaunas : [L. Balčiūnas], 2015. – 432 p. : portr.. – ISBN 978-609-408-702-8 (ištaisytas). – ISBN 978-609-48-702-8 (klaidingas) (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Atranė : romanės / Kiera Cass ; iš anglų kalbos vertė Violeta Karpavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 326, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1257-1 (jr.) : [9 Eur]

Miestelis pririjoje : romanės / Laura Ingalls Wilder ; iš anglų kalbos vertė Giedrė Tarštėnienė ; [iliustravo Garth Williams]. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], 2015 (Kaunas : Indigo print). – 331, [3] p. : iliustr.. – Ciklo „Namelis pririjoje“ 4-oji knyga. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-403-691-0

Pasaka apie jaunėlę undinėlę / Aušra Žvirblienė ; [iliustravo Sigita Populaigienė]. – Vilnius : Asveja, [2014]. – 23, [1] p. : iliustr.. – Tiražas [400] egz.. – ISBN 978-9955-738-54-1 (jr.)

Vakarienės skaitinėliai : [eilėraščiai, trumpos istorijos ikimokyklinio ir jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikams, jų tėvams ir seneliams] / Sigitas Poškus ; [dailininkas Vilhelmas Giedraitis]. – Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2015 (Klaipėda : KU I-kla.). – 48 p. : iliustr.. – Tiražas 90 egz.. – ISBN 978-9955-18-839-1

Žiurkainis / David Walliams ; iš anglų kalbos vertė Lauryna Butrimienė ; [iliustracijų autorius Tony Ross]. – Vilnius : Tyto alba, 2015 (Vilnius : Standartų sp.). – 250, [6] p. : iliustr.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-466-086-3 (jr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Bėgte visą naktį“

Savaitės filmai

Bėgte visą naktį ***

Brulkino gangsteri ir samdomą žudiką Džimį Konloną (Liam Neeson) persekoja ne tik praeities nuodėmės, bet ir konfliktas su mafijos galva (Ed Harris) bei ant kulinų lipantis detektyvas. Kai mafijos taikiniu taps seniai nematytais Džimio sūnus Maikas (Joel Kinnaman), vyras turės apsi-spresti, kam išliks lojalus. Regis, visam laikui į JAV persikelusio ispanų režisierius Jaume's Collet-Serra filme taip pat vaidina Vincentas D'Onofrio, Nickas Nolte, Bruce'as McGillis ir Genesis Rodriguez (JAV, 2015). (Vilnius)

Nubusti Meksikoje *

Dar vienas filmas apie ne itin intelektualius vyrukus, kurie draugo vestuvių išvakarėse išvyksta į pavojingą misiją – sugrąžinti į Meksiką pabėgėlių jo nuotaką. Vyrukų laukia kelionė per preriją kokaino prikrautame sunkvežimyje, narkobaronai ir kojotai. Žiūrovų – daug kartų matytos situacijos bei neišrankus humoras. Pagrindinius vaidmenis Scotto Armstrongo komedijoje sukūrė Alison Brie, T.J. Milleris, Krysten Ritter (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Pelenė ***

Brolių Grimmų pasaka apie Pelenę įkvėpė ne vieną kinematografininką. Naują pasakos versiją sukūrė britų režisierius ir aktorius Kennethas Branagh, nusprendęs išryškinti amžinają meilės istoriją ir pasismaginti „Disney“ studijos suteiktomis galimybėmis kurti turtus ir fantasmagoriškus vaizdus. Jam talkino scenografas Dante Ferretti ir kostiumų dailininkė Sandy Powell. Pagrindinius Pelenės ir princio vaidmenis sukūrė „Dauntono abatijoje“ išgarsėjusi Lily James ir Richardas Maddenas iš „Sostų žaidimo“. Cate Blanchett filme tapo piktaja pamote, Helena Bonham Carter – krikštamoto fėja, Derekas Jacobis suvaidino karalių, Stellas Skarsgårdas – kuniagaikštį. Sprendžiant iš visko, jieems tikrai buvo smagu (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Susikaupk **

Patyres sukčius (Will Smith) svajoja apie ramu gyvenimą, bet išsimylį merginą (Margot Robbie), pradedančią mokytis sudėtingo vertybų atėmimo iš piliečių amato. Jų santykiai tampa problema, kai paaškėja, kad jausmai trukdo abieju „verslui“. Glenno Ficarros ir Johno Requa komedija pirmiausia skirta tiems, kurie iš kino nelaukia nieko naujo, bet mėgssta cukraus vatą (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Vaikinas iš gretimo namo **

Dar vienas filmas, perspėjantis apie sekso pavojus. Pagrindinė veikėja – išsiskyrusi brandaus grožio moteris (Jennifer Lopez) – užmezga santykius su kaimynystėje apsigyvenusiu jaunuoliu (Ryan Guzman). Ji net negali išsivaizduoti, kokiame pavojuje atsidūr... Robo Coeno filme taip pat vaidina Ianas Nelsonas, Johnas Corbettas, Kristin Chenoweth, Lexi Atkins (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Vaizduotės žaidimas ***

Morteno Tyldumo biografinė drama pasakoja apie britų mokslininką – matematiką ir šifrologą Alaną Turingą, kuris Antrojo pasauliniuo karo metais sukūrė nacių kodavimo mašiną „Enigma“ įveikusį išrenginį – šiuolai-kino kompiuterio prototipą – ir taip prisidėjo prie karo baigties. Tyldumas nusižudė, nes buvo homoseksualus ir po karo už tai nuteistas kalėti. Pagrindinių vaidmenų šame „Oskarams“ nominuotame filme sukūrė Benedictas Cumberbatchas, taip pat vaidina Keira Knightley, Matthew Goode'as, Markas Strongas, Charlesas Dance'as, Allenas Leechas (D. Britanija, JAV, 2014). (Vilnius)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

20–26 d. – 20-asis Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“ (žiurėkite atskirą repertuarą www.forumcinemas.lt)
20, 22, 24 d. – Balsai (JAV, Vokietija) – 20.30
21, 23 d. – Batsiuvys (JAV) – 20.30
20–26 d. – Kempiniukas plačiakelnis (JAV) – 11, 13,15, 15.30
Pelenė (JAV) – 15.45, 18 val.
Bitė Maja (Australija, Vokietija) – 11.15
Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 13.30
20, 22 d. – Susikaupk (JAV) – 18.15
21, 23 d. – Čapis (Meksika, JAV) – 18.15
20, 22, 24 d. – Bėgte visą naktį (JAV) – 21 val.
21, 23 d. – Vaizduotės žaidimas (D. Britanija) – 21 val.

Forum Cinemas Akropolis

20–26 d. – 20-asis Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“ (žiurėkite atskirą repertuarą www.forumcinemas.lt)
20–26 d. – Insurgentė (3D, JAV) – 10.10, 12.50, 15.30, 18.10, 21 val.; Balsai (JAV, Vokietija) – 15.50, 18.20, 20.50; Batsiuvys (JAV) – 16.40, 21.30; 26 d. – Šaulys (JAV) – 18.40; Kempiniukas plačiakelnis (JAV) – 11, 12, 14.20, 15.40, 17.50; Kempiniukas plačiakelnis (3D, JAV) – 13.15
20–24, 26 d. – Pelenė (JAV) – 10.30, 12.55, 15.20, 18, 20.30; 25 d. – 10.30, 11.40, 15.20, 18, 20.30
20–26 d. – Bitė Maja (Australija, Vokietija) – 10.20, 12.30, 14.40; Susikaupk (JAV) – 16.50, 19 val.; Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 13.30, 21.40
20–25 d. – Nubusti Meksikoje (JAV) – 12.15, 18.40; 26 d. – 12.15
20–26 d. – Bėgte visą naktį (JAV) – 15, 20.20
20, 23–26 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 13.40; 21, 22 d. – 11.20, 13.40
20–26 d. – Čapis (Meksika, JAV) – 16 val.
Penkiadesimt pilkų atspalvių (JAV) – 21.10
Vaikinas iš gretimo namo (JAV) – 19.20; Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 11.30

„Skalvijos“ kino centras

Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“
20 d. – Šaukimas (Lenkija, Prancūzija) – 17.30
21 d. – Pamoka (Bulgarija, Graikija) – 15.30; 26 d. – 14.15 (*seansas senjoram*)
20 d. – Pabėgimas iš Rygos (Latvija, Estija) – 19.15
21 d. – Mano gyvenimas pagal Nicolasą Windingą Refną (Danija) – 14 val.
20 d. – Mardanas (Kurdistanas) – 21 val.
23 d. – Nulis motyvacijos (Izraelis, Prancūzija) – 14.15 (*seansas senjoram*)
21 d. – Goli sala (Vokietija) – 17.45
23 d. – Toto ir jo seserys (Rumunija) – 19 val.
26 d. – Pjautinė žaizda (Meksika) – 19.30
21 d. – Iš to, kas yra prieš (Filipinai) – 19.45
22 d. – Šokantys arabai (Izraelis, Vokietija, Prancūzija) – 13.45
22 d. – Atranant Gastoną (Peru) – 17 val.
22 d. – Lietuviai sveturi. Nesuvaidintos istorijos (trumpametražiai filmai) – 18.45
22 d. – Prieškinė (Gruzija) – 20.45
23 d. – Vakarienė kaip sapnas (Ispanija) – 14.30
23 d. – Ponas Turneris (D. Britanija) – 16.30
23 d. – Vėjų kryžkelėje (Estija) – 19.30
23 d. – Kultinės personos (trumpametražiai filmai) – 15 val.
23 d. – Pabėgimas iš Rygos (Latvija) – 17.15
23 d. – Trumpas konkursas. Neišgalvota (trumpametražiai filmai) – 19 val.
23 d. – Senukai ir geizeriai (Islandija, JAV) – 21 val.
24 d. – Priesas (Kanada, Ispanija) – 14.45
24 d. – Naujienų medžiotojas (JAV) – 16.45
24 d. – Kūnas (Lenkija) – 19.15
24 d. – Steiko (r)evolucija (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Švedija, Ispanija, Japonija, Italija, Kanada, Brazilija, Belgija, Argentina) – 21.15
24 d. – Vien tik nugalėtojai (trumpametražiai filmai) – 15.15
24 d. – Mano gyvenimas pagal Nicolasą Windingą Refną (Danija) – 17.15
24 d. – Blogas kraujas (Prancūzija, Šveicarija) – 17 val.

25 d. – „Pont Neuf“ meilužiai (Prancūzija) – 17 val.
26 d. – Pola X (Prancūzija, Šveicarija, Vokietija, Japonija) – 16.45
23 d. – Visuomenės priešas (JAV) – 21 val.
24 d. – Šūnys (Lenkija) – 21.30
25 d. – Kiekvienam savo (Italija) – 21.15
26 d. – Geri vyrukai (JAV) – 21 val.
24 d. – Džema Boveri (Prancūzija) – 19.15
21 d. – Mažieji padaužos (Vokietija) – 12 val.
22 d. – Nejtikėtina jaunojo išradėjo kelionė (Prancūzija, Australija, Kanada) – 11.30

pametražiai filmai) – 18.45
24 d. – Viktorija (Bulgarija, Rumunija) – 21 val.
25 d. – Prieglobstis (JAV) – 15 val.
25 d. – Viltis (Prancūzija) – 17.15
25 d. – Pamoka (Bulgarija, Graikija) – 19.15
25 d. – Žvaigždė (Rusija) – 21.30
25 d. – Dainų šalis (JAV, Lietuva) – 15.45
25 d. – Metų hitai (trumpametražiai filmai) – 17.30
25 d. – Trumpas konkuras. Iš praeities (trumpametražiai filmai) – 19.45
25 d. – Trumpos lietuvių premjeros (trumpametražiai filmai) – 21.45
26 d. – Antra mama (Brazilija) – 15 val. (senjorų arbatėlė)
26 d. – Gyvenimas yra sventas (Danija, Airija, Norvegija, Kolumbija) – 19.15
26 d. – Pilietis Edwardas Snowdenas (JAV, D. Britanija, Vokietija) – 21.30
26 d. – Audros vaikai (Filipinai) – 14 val.
26 d. – Be jokių kalbų (trumpametražiai filmai) – 17 val.
26 d. – Trumpas konkursas. Meilė dingo (trumpametražiai filmai) – 18.45
26 d. – Studentiškos lietuvių premjeros (trumpametražiai filmai) – 20.45
20 d. – Ida (Lenkija) – 17.30; 21 d. – 15.30;
22 d. – 16 val.; 23–26 d. – 18 val.
20 d. – Amžinai stilingos (dok., f, rež. L. Plioplytė) – 19.30; 21 d. – 17.30; 22 d. – 18 val.
20 d. – Trečias žmogus (D. Britanija, JAV, Vokietija, Belgija, Prancūzija) – 21.15; 25 d. – 20 val.
21 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 19.30; 22, 23 d. – 20 val.
21 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 21.30; 26 d. – 20 val.
22 d. – Pakeliui į mokyklą (dok., f, Prancūzija) – 12 val.
22 d. – Mažylis Nikolia (Prancūzija) – 14 val.
24 d. – Baltas šešėlis (Italija, Tanzanija, Vokietija) – 20 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

20–26 d. – 20-asis Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“ (žiurėkite atskirą repertuarą www.forumcinemas.lt)
20, 23–26 d. – Insurgentė (3D, JAV) – 10.10, 12.50, 15.30, 18.10, 21 val.; 21, 22 d. – 10.10, 12.50, 15.30, 18.10, 21, 23.45
20, 23–26 d. – Batsiuvys (JAV) – 18 val.; 21, 22 d. – 18, 23.30
20, 23–26 d. – Balsai (JAV, Vokietija) – 15.15, 20.30; 21, 22 d. – 15.15, 20.30, 23 val.
20 d. – Insurgentė (3D, JAV) – 18.10
26 d. – Šaulys (JAV) – 19.20
20–26 d. – Kempiniukas plačiakelnis (JAV) – 11.10, 13.20, 15.35, 16 val.
Kempiniukas plačiakelnis (3D, JAV) – 13.30
Pelenė (JAV) – 10.40, 13.10, 15.40, 18.20
20, 23, 24, 26 d. – Nubusti Meksikoje (JAV) – 14.30, 19.25; 21, 22 d. – 14.30, 19.25, 23.15; 25 d. – 14.30
20–26 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 12.30, 17.15; Bėgte visą naktį (JAV) – 14.40, 21.40
20, 23–26 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija) – 13 val.; 21, 22 d. – 10.50, 13 val.
20–26 d. – Bitė Maja (Australija, Vokietija) – 10.20, 12.20
Čapis (Meksika, JAV) – 16.45
20–25 d. – Vaikinas iš gretimo namo (JAV) – 19.35
20–26 d. – Penkiadesimt pilkų atspalvių (JAV) – 21.50
Aviukas Šonas. Filmas (D. Britanija, Prancūzija) – 10.30; Susikaupk (JAV) – 20.50

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“,

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt.

ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia Lietuvos kultūros taryba,

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS REMIMO FONDAS

